

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Κ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1 / 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1971 | ΑΡΙΘ. 17 - 18

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XLIII. Καὶ τί θαυμαστόν, εἰ οἱ ἐν Χριστῷ πιστευθέν-
τες παρὰ Θεοῦ ἔργον τοιοῦτο κατέστησαν τοὺς προειρη-
μένους; ὅπου καὶ ὁ μακάριος πιστὸς θεράπων ἐν ὄλῳ τῷ
οἴκῳ Μωϋσῆς τὰ διατεταγμένα αὐτῷ πάντα ἐσημειώσατο
5 ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις, ᾧ καὶ ἐπηκολούθησαν οἱ λοιποὶ
προφῆται, συνεπιμαρτυροῦντες τοῖς ὑπ' αὐτοῦ νενομοθε-
τημένοις. 2. ἐκεῖνος γάρ, ζήλου ἐμπεσόντος περὶ τῆς ἱε-
ρωσύνης καὶ στασιαζουσῶν τῶν φυλῶν, ὅποια αὐτῶν εἶη
τῷ ἐνδόξῳ ὀνόματι κεκοσμημένη, ἐκέλευσεν τοὺς δώδεκα
10 φυλάρχους προσενεγκεῖν αὐτῷ ῥάβδους ἐπιγεγραμμένας
ἐκάστης φυλῆς κατ' ὄνομα· καὶ λαβὼν αὐτάς ἔδησεν καὶ
ἐσφράγισεν τοῖς δακτυλίοις τῶν φυλάρχων, καὶ ἀπέθετο
αὐτάς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ
Θεοῦ. 3. καὶ κλείσας τὴν σκηνὴν ἐσφράγισεν τὰς κλει-
15 δας ὡσαύτως καὶ τὰς ῥάβδους, 4. καὶ εἶπεν αὐτοῖς: Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ἧς ἂν φυλῆς ἡ ῥάβδος βλαστήσῃ, ταύτην

3. Ἄριθ. 12,7 Ἑβρ. 3,2.5. 7 ἐ. Πβλ. Ἄριθ. 17, 16-26.

5 ἠκολούθησαν I | 11 αὐτὸς I | 12 ἐσφράγισεν + ἐν I | 15 ῥάβδους
ΑΙΛΚ: θύρας Σ.

ἐκλέλεκται ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἱερατεύειν καὶ λειτουργεῖν αὐτῷ.
5. πρωΐας δὲ γενομένης συνεκάλεσεν πάντα τὸν Ἰσραήλ,
τὰς ἑξακοσίας χιλιάδας τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπέδειξατο τοῖς
20 φυλάρχοις τὰς σφραγίδας καὶ ἠνοιξεν τὴν σκηνὴν τοῦ
μαρτυρίου καὶ προεῖλεν τὰς ῥάβδους· καὶ εὐρέθη ἡ ῥάβδος
Ἄαρὼν οὐ μόνον βεβλαστηκυῖα, ἀλλὰ καὶ καρπὸν ἔχουσα.
6. τί δοκεῖτε, ἀγαπητοί; οὐ προήδει Μωϋσῆς τοῦτο μέλ-
λειν ἔσεσθαι; μάλιστα ἦδει· ἀλλ' ἵνα μὴ ἀκαταστασία
25 γένηται ἐν τῷ Ἰσραήλ, οὕτως ἐποίησεν, εἰς τὸ δοξασθῆ-
ναι τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ καὶ μόνου· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

25/26. Πβλ. Ἰωάν. 17,3. Ῥωμ. 11,36 | Ἐβρ. 13,21.

18 τὸν :λ. I | 19 ἐπέδειξε I | 20 τὰς σφραγίδας AI: τὴν σφραγ.
K: λ. ΛΣ | 23 ἀγαπητοὶ AΙΣ: fratres Λ: ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ K.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XLIII. Καὶ τί τὸ παράδοξον, ἐὰν ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι) εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐμπιστεύθηκε ἓνα τόσον μεγάλο ἔργον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἐγκατέστησαν τοὺς προαναφερθέντας (ιερατικοὺς); Ἀφοῦ καὶ ὁ μακάριος, ὁ πιστὸς θεράπων (ὑπηκοὸς καὶ λάτρης) μέσα εἰς ὄλον τὸν οἶκον Αὐτοῦ (τοῦ εὐλογημένου λαοῦ Του Ἰσραήλ) ὅλα ὅσα διετάχθησαν εἰς αὐτὸν (παρὰ τοῦ Θεοῦ) κατέγραψεν εἰς τὰ ἱερὰ Βιβλία (τῆς Ἁγίας Γραφῆς), τοῦτον δὲ

ήκολούθησαν και οί λοιποί προφήται, έπιβεβαιούντες και επικυρώνοντες τοιουτοτρόπως όλα όσα εκείνος είχε νομοθετήσει. 2. Έκεινος λοιπόν, όταν έπεσε φθόνος δια το άξίωμα τής ιερωσύνης και έστασίαζον αι φυλαί, ποία εξ αυτών θα ήτο άξία να στολισθῆ με το ένδοξον όνομα (τής ιερωσύνης), διέταξε τους δώδεκα φυλάρχους να φέρουν εις αυτον ράβδους, αι όποϊαι να φέρουν γραμμένον το όνομα εκάστης φυλῆς (και ή κάθε μία χωριστά)· και άφοϋ έπῆρε τας ράβδους, τας έδесе και τας έσφράγισε με τα δακτυλίδια των φυλάρχων και τας έτοποθέτησεν εις την σκηνήν του μαρτυρίου, επάνω εις την άγιαν τράπεζαν του Θεου. 3. και άφοϋ εκλεισε την σκηνήν έσφράγισε και τα κλειδιά, όπως και τας ράβδους, 4. και ειπεν εις αυτους· άνδρες αδελφοί, εκείνης τής φυλῆς που ήθελεν ή ράβδος βλαστήσει, (άνήκει και το άξίωμα τής ιερωσύνης), αυτην έχει εκλέξει ο Θεός εις το να ιερατεύη και να λειτουργῆ (ύπηρετῆ) εις Αυτον. 5. Όταν δε έγινε πρωτῆ, συνεκέντρωσεν όλον τον λαόν του Ισραήλ, δηλ. τας εξακοσίας χιλιάδας των ανδρων, και επέδειξεν εις τους φυλάρχους τας σφραγιδας (προς απόδειξιν ότι ήσαν άθικτοι και δεν ειχον παραβιασθῆ) και ήνοιξε την σκηνήν του μαρτυρίου και έβγαλε τας ράβδους· και ευρέθη ή ράβδος του Ααρων ότι δεν ειχε μονον βλαστήσει, αλλ' ειχε και καρπόν. 6. Τι νομίζετε, αγαπητοί; Δεν προεγνώριζεν ο Μωϋσης ότι τουτο έμελλε να γίνη; Βεβαίως το προεγνώριζε· αλλα δια να μη γίνη άκαταστασία (και αναταραχή) ανάμεσα εις το Ισραήλ, ενήργησεν οϋτω πως, ώστε να δοξασθῆ το Όνομα του αληθινου και μονου Θεου, εις τον Όποϊον ανήκει ή δόξα εις τους αιώνας των αιώνων. 'Αμήν.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητής του Πανεπιστημιου 'Αθηνων

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Τὸ Νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα Κληρικῶν .

Ἡ δημιουργία τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρυματος Κληρικῶν, τοῦ ὁποίου ὁ πλήρης τεχνικὸς ἐξοπλισμὸς ἐξησφαλίσθη διὰ τῆς προσφάτου εὐγενοῦς προσφορᾶς σεβαστοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἐφοπλιστοῦ κ. Δαιμοῦ, ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐπίτευγμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὑγειονομικὴ περιθάλψις τῶν κληρικῶν μας θὰ εἶναι οὕτως ἔργον αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς στοργικῆς καὶ πλήρους ἐπιστημονικῆς ἰατρικῆς μερίμνης. Ἐως τώρα, ἡ Ἐφημερίοί μας δὲν εἶχαν τὴν ἥν ἐδικαιοῦντο ἀξιοπρεπεῖ συμπαράστασιν εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Τώρα ἀποκτοῦν τὸ ἰδικὸν των γενικὸν νοσοκομεῖον, ὅπου θὰ εὐρίσκουν τὴν πρέπουσαν ἐπιστημονικὴν περιθάλψιν, καὶ δὴ ἐντὸς ἀτμοσφαιρας οἰκειας εἰς αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Ἡ πρέπουσα τάξις .

Ἐξαρτᾶται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν μέριμναν καὶ τὸν ζῆλον τοῦ Ἐφημερίου ἢ διατήρησις καὶ προαγωγή τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐπρεποῦς συμπεριφορᾶς τῶν ἐκκλησιαζομένων πιστῶν. «Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω», συμβουλεύει ὁ θεῖος Ἀπόστολος σχετικῶς. Ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ εἶναι τόπος-ἀντίτυπον τοῦ οὐρανοῦ. Πρέπει λοιπὸν οἱ πιστοὶ νὰ δεικνύουν ἐκεῖ, ἰδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λατρείας, ὅτι ἔχουν αὐτὴν τὴν συναίσθησιν, «τὰ Χερουβεὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες». Εἰς τοῦτο δὲ θὰ τοὺς βοηθήσουν, ἀσφαλῶς, τὸ παράδειγμα καὶ αἱ νοθεσῖαι τοῦ προεστῶτος τῆς λατρείας, τοῦ ἱερέως των. Ὁ λαὸς μας εἶναι εὐσεβῆς καὶ φιλότιμος. Καί, ὡς ἡ πείρα ἀποδεικνύει, πάντα συμμορφοῦνται μὲ προθυμίαν εἰς τοιοῦτον εἶδος ὑποδείξεις καὶ συστάσεις, ἐγκαταλείπων πᾶσαν ἀπρέπειαν, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ πολλοί, συνήθως ἐξ ἀπλῆς ἐπιπολαιότητος, ὑποπίπτουν.

Εὐστοχος ἐκλογή .

Δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου, ἀνετέθησαν προσφάτως εἰς τὸν πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον, διδάκτορα τῆς Θεολογίας, τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀπο-

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Ἀπὸ ἀδυναμία οἱ ἄνθρωποι ρέπομε στὸ ἐξωτερικὸ καὶ στὸ ἀπλοποιημένο. Γρήγορα καὶ ἀπλὰ κατασκευάζομε μίαν εἰκόνα γιὰ τὰ πράγματα. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς εἰκόνας ρυθμίζομε τὴν δράσι μας. Αὐτὸ πολὺ περισσότερο συμβαίνει, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὴν ἱστορία μας. Βλέποντας ἀπλῶς τὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἀπλοποιοῦντες τὰ γεγονότα, μᾶς διευκολύνει νὰ τὰ θεωροῦμε σὰν μιὰ συνεχῆ πορεία χωρὶς οὐσιαστικὰς διαφοροποιήσεις. Ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ ὅμως σκοπιὰ τῶν πραγμάτων αὐτὸ εἶναι μία πλάνη. Ὅσο κι' ἂν φαίνεται αὐτὸ παράξενο, γιὰ τὸν χριστιανισμό οἱ ἄνθρωποι ἀνήκουν σὲ μιὰ οἰκογένεια σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ βιολογικά, τὸν τεχνικὸ καὶ κοινωνικὸ πολιτισμὸ, καί, τὸ σημαντικώτερον, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὴν ἀποψὶ ὅμως τῆς πνευματικῆς οὐσίας οἱ ἄνθρωποι ἀνήκουν σὲ δύο οἰκογένειες. Αὐτὴ ἡ διαφοροποίησις παρουσιάζεται κατὰ ποικίλους τρόπους: Ἡ Καινὴ Διαθήκη κάμνει λόγον περὶ τῶν «υἱῶν τοῦ αἰῶνος τούτου» ἀφ' ἑνὸς καὶ περὶ τῶν «υἱῶν τῆς βασιλείας» ἀφ' ἑτέρου. Ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος, ἀργότερα, μιλάει γιὰ δύο Πολιτεῖες, τὴν Πολιτεία τοῦ Καίν καὶ τὴν Πολιτεία τοῦ Ἄβελ ἢ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ μία οἰκογένεια ἀνθρώπων ἔχει προμήτορα τὴν Εὐα, ἡ ἄλλη ἔχει μητέρα τὴν Παναγία Μητέρα τοῦ Χριστοῦ.

Πολὺ ὀλίγο μᾶς ὁμιλοῦν τὰ Εὐαγγέλια γιὰ τὴν Μητέρα τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου. Ἄν θῆθελε κανεὶς μὲ κοσμικὰ κριτήρια νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἱστορικὴ τῆς προέλευσι, θᾶλεγε πὼς αὐτὴ ἔχει

στολικῆς Διακονίας. Ἡ ἐκλογή ὑπῆρξε, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, εὐστοχος. Ὁ λαμπρὸς οὗτος κληρικὸς συγκεντρώνει ἀξιοζήλευτα προσόντα καταρτίσεως καὶ ἠθους, τὰ ὅποια ἐγγυῶνται τὴν ἀποδοτικὴν ἀνταπόκρισίν του εἰς τὸ βαρὸν καὶ λεπτὸν ἔργον, μὲ τὸ ὅποϊον τὸν ἐπώμισεν ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία εἶναι ἀκόμη ἐν ἀναπτύξει καὶ ἀρκετὰ ἀπομένουν νὰ γίνουν, ὥστε νὰ καταστῇ αὕτη πλήρως ὅ,τι ἀναμένει ἀπὸ αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι ὁ νέος Γενικὸς Διευθυντῆς τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου Ὄργανισμοῦ, θὰ πράξῃ μὲ ζῆλον καὶ σύνεσιν, πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ.

σάν κύριο χαρακτηριστικό της τὴν ἀφάνεια. Εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον ὅτι, κατὰ τὰ Εὐαγγέλια, ὁ νέος κόσμος ἐγεννήθηκε στὰ σπλάγχνα ὄχι μιᾶς ρωμαίας δέσποινας ἢ κάποιας ἰουδαίας ἡρωδιανῆς ψευδο-πριγκίπισσας, ἀλλὰ στὰ σπλάγχνα μιᾶς ἀφανοῦς κόρης. Κι ὅμως, ξέρετε τί λένε πολλοὶ ἀπ' τοὺς ἅγιους Πατέρες σχετικὰ μὲ τὸ μεγαλεῖο πού ἔκρυβε κάτω ἀπ' τὴν ἀφάνειά της ἡ κόρη αὐτή! Λένε δηλ. πὼς ὁ Θεὸς ἔδωκε στὸν κόσμο τὸ μεγαλύτερο δῶρο, τὸν μονογενῆ Υἱό του. Καὶ ρωτᾶνε: Δὲν προσέφερε ἡ ἀνθρωπότητα τίποτε στὸν Θεὸ ἔτσι σάν μιὰ στοιχειώδη, ἄς ποῦμε, προετοιμασία γιὰ τὴν μεγάλη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς; Κι' ἀπαντοῦν: «Μάλιστα, ἔδωκε τὴν Παρθένο Μαρία». Μερικοὶ φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ ἰσχυρίζονται πὼς, ἂν φαίνεται σάν νὰ καθυστέρησε κάπως ὁ ἐρχομὸς τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο, αὐτὸ συνέβη γιὰτὶ ἡ ἀνθρωπότητα δὲν ἦταν ἀκόμη ἔτοιμη νὰ προσφέρῃ στὸ Θεὸ τὴν Παρθένο Μαρία.

Ἄν ποῦμε πὼς ὁ ἄνδρας εἶναι τὸ δένδρον, ἡ ρίζα τοῦ δένδρου εἶναι ἡ γυναίκα. Τὴν ἴδια εἰκόνα χρησιμοποιοῦμε συχνὰ γιὰ τὴν οἰκογένεια· ἡ μητέρα εἶναι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ ἴδιο θὰ ἔμπορούσαμε νὰ ποῦμε γιὰ τὸν πνευματικὸ πολιτισμὸ τῆς ἀνθρωπότητος. Στὴν ρίζα τοῦ ἐνὸς πολιτιστικοῦ δένδρου βρίσκεται ἡ Εὐα, ἡ μάννα τῆς δυσπιστίας, τῆς ἀνυπακοῆς καὶ τῆς ἀνταρσίας κατὰ τῆς ἴδιας τῆς φύσεώς μας. Στὴν ρίζα τοῦ ἄλλου δένδρου βρίσκεται ἡ Μαρία ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, ἡ μάννα τῆς πίστεως, τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς μεγαλύτερης πνευματικῆς ἀλλαγῆς μέσα στὴν ἀνθρωπότητα.

Εἰκόνα! θὰ πῆ κάποιος. Ἡ εἰκόνα ὅμως αὐτὴ συνδέεται μὲ τὴν πραγματικὴ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν οὐσιαστικὴ του ἱστορία. Κι αὐτὴ ἡ οὐσιαστικὴ ἱστορία μεῖν τὸν ἀνθρώπο εἰς τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου εἰς τὰ βάθη τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ. Ἡμποροῦμε νὰ καταλάβωμε τὸν Χριστὸ χωρὶς τὸν Ἀδάμ; Ἐκεῖνο πού θὰ ἔμπορούσαμε νὰ ἀπαντήσωμε στὸ δύσκολο αὐτὸ ἐρώτημα, εἶναι πὼς, ἀσφαλῶς, χωρὶς τὴν πτώσιν τοῦ Ἀδάμ δὲν καταλαβαίνομε τὸν Χριστόν, καὶ μάλιστα ἐσταυρωμένον. Ἐτσι δὲν ἔμποροῦμε νὰ καταλάβωμε τὴν χριστιανικὴ σημασία τῆς Παρθένου Μαρίας χωρὶς τὴν ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία τῆς προμήτορος ὄλων μας, τῆς Εὐας. Ὅταν ἡ χριστιανωσύνη διεμόρφωσε τὴν θεολογία της γιὰ τὴν Μαρία, εἶχε ὑπ' ὄψει της τὴν Εὐα καὶ τίς διάφορες μορφές, πού εἶχε πάρει ἡ Εὐα στὴν σκέψι καὶ στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων.

Τί ἀκριβῶς, λοιπόν, ἀντιπροσωπεύει ἡ Παρθένος Μαρία σάν μητέρα τῆς νέας ἀνθρωπότητος; Δὲν εἶναι κατ' ἀρχὴν ὀξύμωρον νὰ μιᾶμε γιὰ μιὰ Παρθένο, πού εἶναι μητέρα μιᾶς ὀλοκλήρου ἀνθρωπότητος; Ἡ Εὐα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀντιπροσωπεύει τὸ πιὸ

ἀδύνατο μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεώς μας, εἶναι τὸ πῶς εὐάλωτο στὸ κακὸ καὶ στὸ Διάβολο τμημὰ μας. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ πῶς στὴν Π. Διαθήκῃ ἡ γυναῖκα δὲν παίζει κανένα ρόλο. Ἡ θρησκεία τῆς Π. Διαθήκης εἶναι ἡ πῶς ἀρρενωπὴ θρησκεία ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ. Ἐν τούτοις, στὸν ἐκτὸς τῆς Π. Διαθήκης κόσμῳ, ἡ γυναῖκα καὶ οἱ γυναικεῖες Θεότητες διαδραματίζουν πολὺ μεγάλο ρόλο στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ Κυβέλη, ἡ Magna Mater τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀντιπροσωπεύει «τὸ θῆλυ», τὴν ἀρχὴν δηλ. τῆς γονιμότητος καὶ τῆς ζωῆς σ' ὅλες τὶς γεωργικὰς καὶ φυσιοκρατικὰς θρησκείας τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Χωρὶς μιὰ θηλυκὴ Θεὰ εἶναι ἀκατανόητὴ ἡ ζωὴ. Τὸ ἄρρεν εὐρίσκει εἰς τὸ θῆλυ τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ἀπ' τὴν ἔνωσίν τοις συνεχίζεται τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς, δημιουργοῦνται νέοι ἄνθρωποι. Αὕτῃ εἶναι ἡ βάση τῆς λατρείας τοῦ «θῆλεος» σ' ὀλόκληρον τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Καὶ δὲν ὑπάρχει, πραγματικά, καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθινὰς ἐμπειρίας τῆς καθημερινῆς πραγματικότητος. Δὲν ἀποκαλύπτουν ὅμως παρὰ μιὰ πλευρὰ τῆς πραγματικότητος αὐτῆς, καὶ μάλιστα ὄχι τὴν πῶς σημαντικὴν. Ἡ ζωὴ αὕτῃ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπου σὰν βιολογικοῦ ὄντος, ὄχι σὰν ἀνθρώπου, σὰν πνευματικῆς οὐσίας καὶ προσωπικότητος. Γι' αὐτὸ ἡ Μαρία ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, σὰν μητέρα τῆς νέας ἀνθρωπότητος, δὲν εἶναι τὸ «θῆλυ» μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς γονιμότητος. Εἶναι Μητέρα-Παρθένος.

Αὕτῃ τὴν ἀρχαῖκὴν ἔννοιαν τοῦ «θῆλεος», ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν βεβαίως καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ μεσσαιωνικὸς ρωμαντισμὸς καὶ ἀργότερα ὁ γερμανικὸς ἰδεαλισμὸς μετέτρεψαν σὲ κάτι ὁμολογουμένως βαθύτερον καὶ ὠραιότερον ἀπ' ὅ,τι εἶχε περὶ τοῦ «θῆλεος» γνωρίσει ὁ ἀρχαῖος κόσμος. Ἡ Βεατρίκη εἰς τὴν Θεῖαν Κωμωδίαν τοῦ Δάντη, ἡ Μαργαρίτα εἰς τὸν Φάουστ, ἡ Σολβεῖγ εἰς τὸν Πέτερ Γκύντ δὲν εἶναι ἀπλῆς ἀποκαλύψεις τῆς ἀρχαίας Ἀστάρτης ἢ τῆς Μητρὸς Κυβέλης. Δὲν εἶναι προσωποποιήσεις τῆς γονιμότητος καὶ τοῦ ἱεροῦ γάμου. Ἀντιπροσωπεύουν κάτι ἀπὸ τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ κόσμου, ποὺ ἐφάνέρωσε ὁ χριστιανισμὸς, κάτι ποὺ δὲν ἱκανοποιεῖ μόνον καὶ ἀναπαύει, ἀλλὰ κάτι ποὺ ὀδηγεῖ σὲ ὑψηλότερας μυστηριώδεις περιοχὰς τῆς ζωῆς, ποὺ δὲν τὴν συντηροῦν ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν πλουτίζουν πνευματικὰ καὶ τὴν ὁμορφαίνουν. Πρέπει εὐθύς ἀμέσως νὰ παρατηρήσωμε, πῶς μιὰ τέτοια ἄποψις τοῦ «θῆλεος», ὅσο εὐγενέστερη καὶ ὁμορφότερη ἀπ' τὴν προηγουμένην καὶ ἂν εἶναι, δὲν ξεφεύγει ἀπ' τὰ πλαίσια ἐνὸς ἐκλεπτυσμένου πανθεισμοῦ, μιᾶς ἀντιλήψεως ποὺ ὄχι μόνον μπερδεύει τὸν Θεὸν μὲ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀδηγεῖ σὲ μιὰ, λίγο πολὺ, αἰσθητι-

κή αντίληψη για τὴν ζωὴ καὶ τὸν κόσμον, ποὺ παραγνωρίζει τὴν σοβαρότητα τοῦ κακοῦ, τὴν ἔκπτωσι καὶ ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἀνταρσία τῆς Εὐας στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ἡ Μαρία ἀπ' τὴν Ναζαρέτ δὲν μοιάζει μὲ καμμιά ἀπ' τὶς εἰκονίσεις αὐτὲς τοῦ «θῆλεος» εἴτε ἀπ' τὸν ρωμαντισμὸ εἴτε ἀπ' τὸν ἰδεοκρατικὸ πανθεισμὸ. Αὐτὴ εἶναι «μήτηρ ἀπειρανδρος», Παρθένος Μητέρα.

*

Βασανίζουν μερικοὶ χριστιανοὶ τὸ μυαλό τους, γιατί ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ εἶναι Παρθένος. Καὶ διερωτῶνται πολλοί, γιατί ἡ Μαρία ὡς Παρθένος εἶναι ἡ Μητέρα τῆς νέας ἀνθρωπότητας. Ὁ λόγος εἶναι πολὺ ἀπλοῦς: Ἡ σωτηρία μας ὑπερβαίνει τὶς δυνατότητές μας· αὐτὸ ποὺ μᾶς σώζει εἶναι κάτι ἀνώτερο καὶ ἰσχυρότερο ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ μπορεῖ νὰ γεννήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὰ πάσης φύσεως δημιουργήματά μας. Ἡ Παναγία εἶναι Θεοτόκος, ὅπως τὴν ἀνεγνώρισε ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κ' ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἐγέννησε σὰν ἄνθρωπο τὸν Χριστό. Εἶναι ὅμως Παρθένος, ὄχι γιατί ἡ συνάφεια ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἔχει τίποτε τὸ κακό, ἀφοῦ μ' αὐτὴν συνεχίζεται τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς. Ἡ Παναγία εἶναι Παρθένος, γιατί ἡ σωτηρία ποὺ ἐβγήκε ἀπ' τὰ σπλάγχνα τῆς γὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὑπερβαίνει τὶς βιολογικὲς, τὶς ἠθικὲς καὶ τὶς πνευματικὲς δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειτα, ὅπως ἡ θεανθρώπινη φύσις τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι κ' ἡ παρθενικὴ μητρότητα τῆς Μαρίας ἐκφράζουν τὸ παράδοξο τῆς σχέσεως τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἱστορία καὶ τὸν ἄνθρωπο στὸ παραστράτημά τους. Ὁ Θεὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Κ. Διαθήκης ἔρχεται σὲ ἄμεση κοινωνία μὲ τὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ τὸν σώσῃ, γίνεται ἓνα μαζί του, γίνεται ἄνθρωπος καὶ ἱστορία. Συγχρόνως ὅμως μένει πάντοτε καὶ κάτι ἄλλο, ἐπάνω καὶ πέραν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἱστορία. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς ἀπ' τὴν Ναζαρέτ· ὁ ἄνθρωπος ποὺ περιγράφουν τὰ Εὐαγγέλια· αὐτὸς ὅμως ὁ ἄνθρωπος εἶναι συγχρόνως ὁ αἰώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἡ Παναγία εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ· αὐτὴ ὅμως συγχρόνως εἶναι καὶ Παρθένος. Αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς ἐνοίας τοῦ Χριστιανικοῦ μυστηρίου, τῆς χριστιανικῆς ἀντιλήψεως γιὰ τὴν ζωὴ, γιὰ τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς εἶναι Δημιουργὸς μας, εἶναι τὸ «ναὶ» καὶ ἡ κατάφασις πρὸς τὴν ζωὴ καὶ τὴν ἱστορικὴ ὑπόστασι τοῦ ἀνθρώπου. Συγχρόνως ὅμως εἶναι κάτι ἐπάνω καὶ πέραν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορικῆς μας ὑποστάσεως. Ἡ Παρθένος Μαρία δὲν εἶναι ἡ ἄρνησις τῆς βιολογικῆς μας υπάρξεως ἢ τῶν πνευματικῶν καὶ συναισθηματικῶν μας παρορμήσεων καὶ πτήσεων ἐν σχέσει πρὸς τὸ «θῆλυ». Ἡ τιμὴ καὶ δοξολογία τῆς εἶναι ἐκεῖνη ποὺ μᾶς

βγάξει από τὰ στενά ἁμαρτωλά μας πλαίσια, ἀπὸ τὸν κόσμο τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας καὶ μᾶς εἰσάγει μέσα στὸν κόσμο τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ μᾶς καὶ μᾶς ὑπερβαίνει. Χωρὶς τὴν εἴσοδο σ' αὐτὴ τὴν σφαῖρα τοῦ παραδόξου τῆς θείας κοινωνίας, ὁ ἄνθρωπος δὲν γίνεται ἄνθρωπος. Παραμένει δεμένος στὸν πεπτωκότα ἑαυτό του, σὰν ἄλλος Προμηθεὺς, μένει περιωρισμένος στὶς κολοβωμένες βιολογικὲς πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς του δυνατότητες. Ἡ τιμὴ καὶ προσκύνησις τῆς Παρθένου μᾶς εἰσάγει εἰς τὸ παράδοξο τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, στὸ γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος χάρις σὲ μιὰ σχέσι μὲ ἕνα ἄλλο Πρόσωπο ἐπάνω καὶ πέρα ἀπ' τὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ ἔτσι ποὺ ὁ Χριστιανισμὸς βλέπει τὰ πράγματα, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνα νοήμον ζῶον, μέχρι τὴν ὥρα ποὺ θὰ μνηθῆ στὸ μυστήριο τῆς δυνατότητος νὰ κοινωνήσῃ κατὰ χάριν μὲ τὸν Θεὸ καὶ νὰ γίνῃ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ἀληθινὰ πνευματικὸς ἄνθρωπος. Γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης περὶ τῶν δεχομένων τὸν Χριστὸν ἐν πίστει: « Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν» (Ἰωάν. 1,12-13). Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ δηλ. δὲν εἶναι προϊόντα τῆς βιολογικῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μιὰς ἰδιαιτέρας δημιουργικῆς πράξεως τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἴδιο λέγεται καὶ εἰς τὴν συζήτησι τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὸν Νικόδημο: « Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος: πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς: Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστι» (Ἰω. 3,3-6). Αὐτῆς τῆς πνευματικῆς καὶ ἀληθινῆς ἀνθρωπότητος, τῆς κοινωνίας τῶν ἀγίων μητέρα δὲν εἶναι ἡ «σὰρξ», ἡ Εὐα εἶναι ἡ Παρθένος Μαρία. Μέσα στὰ σπλάγχνα της, μαζὶ μὲ τὸν Χριστό, ἐβάστασε κι' ὅλο τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησία, κι' ἔγινε Μητέρα ὅλων τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅλων τῶν ἀγίων. Ἔτσι ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Χριστοῦ ἔγινεν ἡ Μητέρα τῆς νέας ἀνθρωπότητος, τῆς καινῆς κτίσεως.

*

Ἦχοῦν κι' ἐφέτος οἱ καμπάνες γιὰ νὰ καλέσουν τοὺς χριστιανοὺς νὰ ὑμνήσουν τὴν «τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ». Κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτῆ τῆς κοιμήσεώς

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΑΞΙΑΙ

Γ'

Ἡ ἐντὸς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου στενὴ σχέσις τῆς αἰσθητικῆς ροπῆς πρὸς τοὺς λοιπὰς ἀξιολογικὰς προδιαθέσεις, ἐπομένως καὶ πρὸς τὴν ἔμφυτον ἠθικὴν ὁρμὴν, δεικνύει, ὅτι ἡ Αἰσθητικὴ οὐ μόνον δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἀλλὰ καὶ περιέχει — ἔστω οὐχὶ πρωτογενῶς, ἀλλὰ δευτερογενῶς — τόσον ἠθικὸν στοιχεῖον, ὥστε «τὸ Ἑλληνικὸν δαιμόνιον, πρὸς δῆλωσιν τοῦ τελείου ἀνθρωπίνου τύπου νὰ πλάσῃ τὴν μοναδικὴν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις γλώσσαις εἰδικὴν μονολεξίαν τῆς καλοκαγαθίας», ἡ ὁποία μονολεξία ἐκφράζει τὴν ὄντολογικὴν καὶ δεοντολογικὴν συνάρτησιν τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ. (Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Ἡ τριάς τῶν ὑψίστων ἀξιῶν τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς, Ἀθῆναι 1946, σελ. 22).

Βεβαίως μερικοὶ ὑποστηρίζουν, ὅτι οἱ καλλιτέχνηαι δημιουργοὺν ἀνεξαρτήτως τῶν συνήθων ἠθικῶν κανόνων καὶ κριτηρίων, ὑπὸ τὴν ἀσυνείδητον ὄθησιν τῆς μανίας τῆς ἐμπνεύσεως καὶ ὑπὸ τὴν ἐνστικτώδη παρόρμησιν ἀκατανικήτου ἐσωτερικῆς ἀναγκαιότητος (Πρβλ. Fr. A. Nülseisen, Lehrburch der Ästhetik, Regensburg 1837, σελ. 20. M. J. Berdyczewski, Über den Zusammenhang zwischen Ethik und Ästhetik, Bern 1897,

της, ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ζοῦμε πλησιέστερα τὴν μορφή τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Χριστοῦ. Ἄς τὴν πλησιάσωμε ἐφέτος μὲ τὴν συνείδησι ὅτι εἶναι καὶ δική μας μητέρα. Στὸ πρόσωπό της θὰ βροῦμε ὄχι μονάχα ὅ,τι γλυκύτερο καὶ ὠραιότερο ἐγνωρίσαμε στὴν ζωὴ μας, τὴν μορφή τῆς μητέρας μας, τῆς ἀδελφῆς, τῆς συζύγου ἢ τῆς θυγατρὸς. Ἐπάνω καὶ πέραν ἀπ' τὶς μορφὰς αὐτές, θὰ πλησιάσωμε τὴν Μητέρα-Παρθένο, τὸ μυστήριον δηλ. τῆς πνευματικῆς μας γεννήσεως καὶ μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ μυστήριον, ὑπὸ νέου φῶς, θὰ ἰδοῦμε καὶ θὰ βιώσωμε ὅλες τὶς σχέσεις τῆς ζωῆς μας.

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

σελ. 56). Οὔτοι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος, ὁμοιάζουν πρὸς κορυβαντιῶντας χορευτάς, οἱ ὅποιοι χορεύουν ἐν ἐκστατικῇ καταστάσει. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ὁρατίου, ὡς μαινόμενοι ἄρκτοι ρίπτονται ἐναντίον τῶν κιγκλιδωμάτων τῆς μάνδρας τῶν. Οὕτω διὰ τοὺς καλλιτέχνας, ὡς ἰσχυρίζονται τινες, δὲν ἰσχύει ἡ συνήθης ἠθικὴ δεοντολογία, ἀλλ' ὑπάρχει τρόπον τινὰ ἢ ὅλως ἐλευθέρα καὶ αὐθαίρετος ἠθικὴ τῶν καλλιτεχνῶν, ἥτις, ὡς ἡ «ἠθικὴ τῶν κυρίων» τοῦ Nietzsche, εἶναι ἐπέκεινα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ πάσης ἠθικῆς εὐθύνης.

Ἄλλ' οἱ ἰσχυρισμοὶ οὔτοι παραγνωρίζουν τελείως τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀσυνειδητος ὄθησις τῆς καλλιτεχνικῆς ἐμπνεύσεως δὲν εἶναι ἀκόμη τὸ καλλιτεχνικὸν δημιουργήμα. Διὰ νὰ παρουσιασθῇ τοῦτο, πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ μακροχρόνιος ἢ ἔστω ὀλιγοχρόνιος συνειδητὴ ἐργασία μὲ ὑποταγὴν τῶν ἐνορατικῶν καὶ διαισθητικῶν παρορμήσεων εἰς τὴν συνειδητὴν — συχνάκις ἐπίπονον — ἐργασίαν. Ἄκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς κατ' ἀστραπιαῖον τρόπον ἐκσπῶσης μεγαλοφυοῦς ἐμπνεύσεως, ὅπωςδὴποτε κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἐποπτικῆς ὑλοποιήσεως αὐτῆς εἰς τὸν στίχον ἢ εἰς τὰ χρώματα τοῦ ζωγραφικοῦ πίνακος ἢ εἰς τὸ μάρμαρον ἢ εἰς τὸν μουσικὸν τόνον, ἢ ἐμπνευσις αὕτη ἐπ' ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα θὰ δεχθῇ τὴν φιλικὴν θωπείαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ καλλιτέχνου. Εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἢ ὁ Φειδίας ἢ ὁ Δάντης ἢ ὁ Μπετόβεν ἢ ὁ Ντοστογιέφσκη ἐδημιούργησαν τὰ ἔργα τῶν, ἐργαζόμενοι μόνον ἀσυνειδήτως καὶ ἐνστικτωδῶς ὡς αἱ μέλισσαι ἢ οἱ μύρμηκες ἢ οἱ κάστορες. Οὔτοι, ἐναρμονίζοντες ἀσυνειδητον ἐσωτερικὴν παρόρμησιν καὶ συνειδητὴν ὑλοποίησιν αὐτῆς, ἔμφυτον ἐνστικτώδη μεγαλοφυΐαν καὶ ἐνσυνειδήτως διαμορφωθὲν καλλιτεχνικὸν «στύλ», διὰ λογικῆς καὶ ἐνσυνειδήτου ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῆς καταλλήλου ἐκφραστικῆς ὕλης ἐμορφοποίησαν καὶ παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς τὰ ἀθάνατα ἀριστουργήματά τῶν. Ἐπομένως καὶ ὁ καλλιτέχνης, δημιουργῶν οὐ μόνον ἀσυνειδήτως, ἀλλὰ καὶ συνειδητῶς, ἔχει — ὡς καὶ οἰοσδὴποτε ἄλλος ἄνθρω-

πος — ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ἔμφυτον νόμον τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τοὺς βιοθεωριακοὺς προσανατολισμοὺς, οἵτινες ὁπωσδήποτε θὰ ἐπιθέσουν τὴν σφραγίδα τῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς κυοφορίας καὶ ἐκκολάψεως τοῦ ὑπὸ τὴν ὄθησιν τῆς ἐμπνεύσεως παραγομένου καλλιτεχνικοῦ ἔργου.

Ἄλλ' ἡ σχέσις τοῦ ἠθικοῦ παράγοντος πρὸς τὰς διὰ τῆς Τέχνης πραγματοποιούμενας αἰσθητικὰς ἀξίας ἀποδεικνύεται καὶ διὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ιδεώδους τοῦ ἥθους. Τὸ ιδεῶδες τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ αἶτημα τῆς συμφωνίας τῆς ὑποκειμενικῆς βουλευτικῆς ἐνεργείας πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν ἀξιῶν κατὰ τρόπον, ὥστε αἱ κατώτεραι ἀξίαι νὰ καταφάσκονται καὶ πραγματοποιῶνται πρὸς χάριν τῶν ἀνωτέρων, ὑποτασσόμεναι εἰς αὐτάς. Ὡστε ἠθικῶς ἀγαθὸν δὲν εἶναι ἡ κατάφασις ἢ ἄρνησις ὀρισμένης τάξεως ἀξιῶν, ἀλλ' ἡ ὀρθὴ ἱεράρχησις αὐτῶν. Ἐπομένως ἡ ποιότης τῆς στάσεως ἡμῶν ἐναντι τῶν αἰσθητικῶν ἀξιῶν, τὰς ὁποίας πραγματοποιοῦμεν ἐν τῇ Τέχνῃ, καὶ ὁ τρόπος τῆς ὑφ' ἡμῶν κλιμακώσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἱεραρχημένην ὀλότητα πασῶν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν εἶναι τοῦτ' αὐτὸ ἠθικὴ ἐνέργεια καὶ ὑπόκειται εἰς ἠθικὴν ἀξιολόγησιν. Κατ' οὐσίαν δὲν ὑπάρχουν ἠθικῶς ἀδιάφοροι πράξεις. Ἐπομένως καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία ἔχει ὁπωσδήποτε ἠθικὸν χαρακτῆρα.

Ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται, ὅτι αἱ καθ' ἑαυτὰς αὐτόνομοι περιοχαὶ τῆς Τέχνης καὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου δὲν εἶναι κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' εὐρίσκονται μεταξύ των εἰς ποικίλας σχέσεις καὶ συναρτήσεις, ἀπορροεύσας ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνδοτέρας οὐσίας καὶ ὑφῆς ἀμφοτέρων, γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα: Ποία εἶναι ἡ προσφορά τῆς Τέχνης εἰς τὸν ἠθικὸν βίον; Καὶ ποία εἶναι τὰ κυριώτερα σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται ὄρατῃ ἡ παρουσία τοῦ ἠθικοῦ παράγοντος ἐν τῇ Τέχνῃ; Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀπαντήσωμεν εὐσυνόπτως εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτά.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

«Ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια».
(Παροιμ. ιστ' 7).

1. Ἡ ἀληθοῦς πίστις τελειοῦται δι' ἔργων.

Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ ἡ πίστις εἶναι ἀδιασπάστως συνδεδεμένη μετὰ τὴν ἐνεργὸν ἐκδήλωσίν της εἰς ἔργα ἀγάπης, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴ νοῆται αὕτη ὡς ὑπάρχουσα καὶ ζῶσα ἐν ἡμῖν, ἐφ' ὅσον ἐμπράκτως δὲν ἐφαρμόζομεν τὰ ὅσα ὁ Κύριος ἐνετείλατο. Ὁ Ἰησοῦς ἐπιμένει ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ ὑπογραμμίζει, τόσον κατὰ τὰς παραβολάς, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐν γένει διδασκαλίαν του ὅτι δὲν νοεῖται καὶ δὲν λογίζεται μαθητῆς του ἐκεῖνος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ πίστις δὲν καρποφορεῖ ἐν ὑπομονῇ καὶ καρδίᾳ ἀγαθῇ (Λουκ. ἡ' 15). Ζητεῖ, ὄχι ἀπλῶς παθητικὴν ἀποδοχὴν τοῦ κηρύγματός του, ἀλλὰ καὶ συμμόρφωσιν πρὸς αὐτό, διότι «ὁ ἀκούσας (τοὺς λόγους μου) καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου» (Λουκ. στ' 49). Ἐκ τῶν ἔργων μας θὰ ἀποδειχθῇ, ἐὰν ἡ πίστις μας εἶναι βαθεῖα καὶ μέχρι ποίου σημείου ἀνεμόρφωσε τὸν ἐσωτερικὸν μας ἀνθρωπον, κατὰ τὸ ρῆμα τοῦ Κυρίου· «Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται» (Λουκ. στ' 44). Καὶ τὰ ἔργα εἶναι οἱ καρποὶ τῆς πίστεως, ἦτις, ἐφ' ὅσον δὲν καρποφορεῖ, ὁμοιάζει μετὰ τὴν μὴ ποιούσαν καρποῦς συκῆν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἔδωκεν ἐντολὴν ὅπως ἐκκοπῇ.

Καὶ δὲν εἴμεθα βεβαίως χριστιανοί, ὅταν, ἐνῶ βλέπομεν ἀδελφούς μας κατακειμένους ἐν πληγαῖς καὶ ἀσθενείαις καὶ μὴ ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια καὶ δεομένους τῆς ἡμετέρας συνδρομῆς, ἡμεῖς ἀντιπαρερχόμεθα τούτους, ὡς ἔπραξεν ὁ Λευίτης τοῦ Εὐαγγελίου, ἀφήσας τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας πρὸς τὸν κακοποιηθέντα καὶ δεινῶς ἔχοντα ἀδελφόν του εἰς τὸν καλὸν ἐκεῖνον Σαμαρείτην, ὅστις πᾶσαν περίθαλψιν παρέσχεν καὶ εἰς δαπάνας καὶ κόπους ὑπεβλήθη, ἵνα τὸν πάσχοντα Ἰουδαῖον ἀνακουφίσῃ. Καὶ δὲν εἶναι ἀληθῆς χριστιανός, ἀλλὰ χεῖλεσι μόνον τιμᾷ τὸν Χριστὸν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ βλέπει γύρω του τὴν ἀθλιότητα τῶν πλησίων του, αὐτὸς συνάγει τὰ περισσεύματα τῶν εἰσοδημάτων του καὶ ἀνεγείρει νέας ἀποθήκας, ἵνα ἀποταμιεύσῃ ταῦτα καὶ δὲν ψωμίζει τοὺς πεινῶντας καὶ δὲν ἐνδύει τοὺς γυμνητεύοντας, ἀλλὰ λέγει εἰς τὴν ψυχὴν του «ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ... ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου» (Λουκ. ιβ' 19). Τοῦτο δὲν εἶναι μόνον ἐνδειξὶς ἐλλείψεως πίστεως

ἀλλὰ καὶ νεκρώσεως παντὸς ἔχρους χριστιανικῆς ἀρετῆς. Οἱ οὕτω σκεπτόμενοι καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνοοῦντες τὴν πίστιν εἰς Χριστὸν οὐδένα ἐξαπατοῦν, διότι τὰ ἔργα των ἀποδεικνύουν ὁποῖοι πράγματι εἶναι. Εἶναι κλάδοι, οἱ ὁποῖοι ἐξεκλάσθησαν καὶ ἀπεκόπησαν ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ δένδρου. Εἶναι ἀγριέλαιοι, οἱ ὁποῖοι ἐκκεντρισθέντες μετὰ τὸ ἐμβόλιον τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπεδείχθησαν ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.

Ὁ Κύριος ἀξιῶ ἀπὸ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, ὅπως καὶ ὅταν ἀκόμη πράττουν πάντα τὰ διατεταγμένα, νὰ φρονοῦν ὅτι τίποτε τὸ ἀξίον λόγου δὲν ἔπραξαν καὶ νὰ λέγουν ὅτι «δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν» (Λουκ. ιζ' 10). Τοῦτο εἶναι τὸ νόημα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Ἀλλὰ πέραν τῶν ἔργων ἀγαθοποιίας καὶ ἀγάπης, ἡ ἐνεργὸς πίστις τελειοῦται καὶ διὰ τῆς θυσίας τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ μας καὶ οὐχὶ μόνον τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν μας. «Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής» (Λουκ. ιδ' 27). Μόνον δὲ οἱ ὑπὸ τοιαύτης ζώσης πίστεως ἐνεργοῦμενοι θὰ ἠδύνατο, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, «καὶ ὄρη μεθιστάναι» (πρβλ. Ματ. ιζ' 20). Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν αὐτὴν ὁ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ὅροι κατὰ πλάτος» παρατηρεῖ· «Εἰ δέ τις λέγει ἀρκεῖσθαι τῇ τῶν θείων Γραφῶν διδασκαλίᾳ πρὸς τὴν κατόρθωσιν τῶν ἡθῶν, ὅμοιον ποιεῖ τῷ μανθάνοντι μὲν τεκταίνειν, μηδέποτε δὲ τεκταίνοντι, καὶ διδασκομένῳ μὲν χαλκευτικὴν εἰς ἔργον δὲ προάγειν τὰ διδάγματα μὴ αἰρουμένῳ. πρὸς δὲ εἶποι ἂν ὁ Ἀπόστολος· «οὐχ οἱ ἀκραταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιοθήσονται» (Ρωμ. β' 13). Ἴδού γὰρ ὁ Κύριος δι' ὑπερβολὴν φιλάνθρωπίας οὐκ ἠρκέσθη τῇ ἐκ τοῦ λόγου διδασκαλίᾳ μόνον, ἀλλ' ὥστε ἀκριβῶς καὶ ἐναργῶς ἡμῖν παραδοῦναι τὸ ὑπόδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης ἐν τῇ τελειότητι τῆς ἀγάπης, αὐτὸς περιζωσάμενος ἐνίψεν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν» (Μ. 31, 933 Α).

2. Μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι οἱ ἀπλῶς πιστεύοντες εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐκτελοῦντες πάντα τὰ διατεταγμένα.

Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου πρακτικὴν θεώρησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, περὶ ἧς καὶ ἄλλοτε ἐδόθη ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ σημειώσωμεν τὰ δέοντα, θὰ εὐρωμεν μίαν ἐντονωτέραν ὑπογράμμισιν τῶν ἔργων, ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς

πίστεως· «ὡσπερ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστίν» (Ἰακ. β' 26). Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς εἰς τὸν «περὶ φιλοπτωχείας» λόγον του, διαλαμβάνει· «Καλὸν θεωρία, καὶ καλὸν πράξις· ἡ μὲν, ἐντεῦθεν ἐπανιστάσα, καὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων χωροῦσα, καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν τὸ συγγενὲς ἐπανάγουσα· ἡ δέ, Χριστὸν ὑποδεχομένη, καὶ θεραπεύουσα, καὶ τοῖς ἔργοις τὸ φίλτρον ἐλέγχουσα» (Μ. 35, 864 Α). Εἰς τὴν ζωὴν δὲ ὅλων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ θά ἴδωμεν ὅτι «ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη» (πρβλ. Ἰακ. β' 22). Τὶ ἔπραξε καὶ πῶς ἐπολιτεύθη ἐν προκειμένῳ ὁ ἀπόστολος Παῦλος; Μήπως ἠρκέσθη εἰς μόνην τὴν πίστιν καὶ διὰ ταύτης μόνον τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐπεζήτησε; Κατεπολέμησε μὲν τὴν κρατοῦσαν ἀντίληψιν τῆς ἐξ ἔργων νόμου δικαιοσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις ὠδήγησε εἰς τὴν τυπολατρείαν, διότι τὰ ἔργα νόμου δὲν ἐξεπορεύοντο ἐκ ζωῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως, ἣτις κατ' αὐτὸν ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς δικαιοσεως, προέβαλεν ὅμως ἑαυτὸν ὡς τὸν ζωντανότερον ἐκπρόσωπον χριστοφόρου πνεύματος, ἀενάως κινουμένου εἰς ἔργα πίστεως καὶ εἰς μίμησιν ἑαυτοῦ καλοῦντος τοὺς πάντας. «Μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς καὶ γὼ Χριστοῦ» (Α' Κορ. ια' 1). Καὶ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ ἀνήσυχος καὶ δραστήριος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὅτι ἡ μίμησις τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἡ ἀπλῆ θεωρητικὴ κατάρτισις τῶν πιστῶν καὶ ἡ γινῶσις τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὅσων αἱ ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου καὶ τὸ ἕξοχον παράδειγμα Ἐκείνου ὑπηγόρευον. Ὁρθῶς παρατηρεῖ δὲ ὁ Χρυσορρήμων Ἰωάννης· «Οὐδὲν γὰρ οὕτω δύναται ποιῆσαι μιμητὴν τοῦ Χριστοῦ, ὡς τὸ κήδεσθαι τῶν πλησίον. Ἀλλὰ κἂν νηστεύσης, κἂν χαμευνήσης, κἂν ἀπαγονήσης σεαυτόν, τοῦ δὲ πλησίον μὴ προνοῆς, οὐδὲν μέγα εἰργάσω, ἀλλ' ἔτι πόρρω ταύτης τῆς εἰκόνης ἔστηκας ταῦτα ποιῶν... Καὶ γὰρ οὐδὲν κατόρθωμα σφόδρα μέγα εἶναι δύναται ἂν ὅταν μὴ τὸ κέρδος καὶ εἰς ἐτέρους διαδιδῶ· καὶ δηλοῖ ὁ τὸ τάλαντον ὑγιᾶς προσενεγκῶν, καὶ διχοτομηθεὶς ἐπειδὴ αὐτὸ οὐκ ἐπλεόνασε. Καὶ σύ τοίνυν, ἀδελφέ, κἂν ἄσιτος μένης, κἂν χαμαὶ καθεύδης, κἂν τέφραν ἐσθίης, κἂν θρηγῆς διὰ παντός, καὶ μηδένα ἕτερον ὠφελῆς, οὐδὲν μέγα εἰργάσω...» (Ὁμιλία εἰς Α' Κορ. Μ. 61, 208).

Ὅθεν ἡ ἀληθὴς πίστις καρποφορεῖ πάντοτε εἰς ἔργα ἀγαθὰ, συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν καὶ πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀνόρθωσιν καὶ παραμυθίαν καὶ ἐνδυνάμωσιν καὶ στήριξιν τοῦ πλησίον συντελοῦντα. Ἐκ τοιούτων ἔργων γινώσκειται ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν τοῖς στέρνοις αὐτοῦ καὶ διὰ τοιούτων ἔργων πίστεως καθαγιά-

ζεται και τελειοῦται. «Ὅπου γὰρ πίστις ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος τοῖς ἐξ ἔργων ἀγαθῶν καυχήμασιν εὖ μάλα συμφέρεται, καὶ ἰσόδρομον ἔχει τὴν συμβολήν, ἐκεῖ που πάντως εἴη ἂν ἐν παντὶ καλῶ τελειότης, καὶ τὸ ἀρτίως ἔχον εἰς ἀγιασμόν» (Κυριλ. Ἀλεξ. Προσφωνητικὸς ταῖς εὐσεβεστάταις βασιλίσσαις «περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως» Μ. 76, 1201 Β). Πρὶν κρίνωμεν τὰ ἐκ πίστεως ἔργα καὶ ἀξιολογήσωμεν αὐτά, δεόν νὰ ἐξετάσωμεν οὐχὶ τὸ μέγεθος τούτων, ἀλλὰ τὰς ὑπαρχούσας παρ' ἐκάστῳ δυνατότητας, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν. Διότι ἡ ἀξία τῶν ἔργων δὲν κρίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκτάσεως τούτων, ἀλλὰ τῶν βαθυτέρων αἰτίων καὶ διαθέσεων καὶ δὴ ἐκ τῆς ποιότητος τούτων. «Πρῶτον τοίνυν δεῖ σε πιστεῦναι ἀναμφιβόλως τε καὶ ὀρθῶς· διότι ἡ πίστις θεμελιὸς ἐστὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου οἰκοδομίας, ἐν τῷδε τῷ βίῳ, ἐν ᾧ κατὰ πίστιν περιπατοῦμεν, οὐ κατὰ ἄμεσον θεωρίαν καὶ οὔτε ὁ νοῦς ἡμῶν ἐν τῇ ἀληθείᾳ, οὔτε ἡ θέλησις ἐν τῷ ἀγαθῷ οἰκοδομηθῆναι δύναται, εἰ μὴ ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως... Διὰ τῆς πίστεως παρακληθήσεται σοὶ ὁ λογισμὸς, ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν ἀρετῶν πόνοις» (Εὐαγγελ. Νόμος Γενναδίου Σχολαρίου Κεφ. Α). Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐν τῷ ἰδίῳ ἔργῳ του (κεφ. κη') παραινεῖ: «Ἐάν τις εἴποι σοι, ὅτι ὁ δεῖνα Διδάσκαλός ἐστιν, ἢ ἅγιος καὶ δύναται ὠφελῆσαι σε, μὴ πιστεue ἀπλῶς, μηδὲ προσδέχου ἀβασανίστως, ἀλλ' ἐξέτασον ἀκριβῶς τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ καρπῶν ἐπιγνοῦς αὐτόν».

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω, ὡς καὶ ὁ θεῖος Ἰάκωβος παρατηρεῖ: «ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν» (β' 26). Ἡ πίστις θερμαίνει τὴν ἀγάπην καὶ ἡ ἀγάπη τὰ πάντα στέγει, τὰ πάντα ὑπομένει καὶ οὐδέποτε ἀδυνατεῖ, οὐδέποτε ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐδέποτε ἐκπίπτει. Ἡ πίστις, ἥτις ἐστὶν «ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἑβρ. ια' 1) δὲν ἀρκεῖται καὶ δὲν περιορίζεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον. Μᾶς ὠθεῖ εἰς θυσίας, στερήσεις, κόπους, μόχθους, μαστιγώσεις, βασάνους καὶ εἰς αὐτὸν τὸν σταυρόν. Διότι «ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρόν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἐστὶ μου ἄξιος» εἶπεν ὁ Κύριος (Ματθ. ι' 38).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΑΙ ΒΑΣΙΚΩΤΕΡΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ

ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΝΕΟΤΗΤΟΣ*

Μία ἄλλη βασικὴ ἀνάγκη διὰ τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν ἑνὸς «Ἐνοριακοῦ Κέντρου Νεότητος» εἶναι ἡ ἔλλειψις καταλλήλου καὶ εἰδικῶς ἐκπαιδευμένου προσώπου πλήρους ἀπασχολήσεως. Τὸ θέμα αὐτὸ παρουσιάζει ὄντως πολλαπλᾶς δυσκολίας. Πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τὸ πρόσωπον αὐτὸ μία καλὴ μισθοδοσία καὶ μία ἀνάλογος ἐξέλιξις, ὥστε νὰ δυναθῇ νὰ ἐργασθῇ χωρὶς περισπασμούς καὶ μὲ τὴν συνείδησιν, ὅτι ἡ σταδιοδρομία του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν ἔχει χαρακτηριστὰ προσωρινόν. Τοῦτο καθίσταται ἀπαραίτητον καὶ δι' ἕνα ἄλλον λόγον: Ἡ Ἐκκλησία μας δὲν διαθέτει εἰδικὰς σχολὰς, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπαιδευθοῦν συστηματικῶς στελέχη, διὰ νὰ ἀναλάβουν ἐν τοιοῦτον ἔργον. Καλοῦνται λοιπὸν οἱ ἐνοριακοὶ αὐτοὶ συνεργάται, μετὰ μίαν βραχεῖαν, πιθανῶς ἐκπαιδεύσιν, νὰ ἀποκτήσουν εἰς τὴν πράξιν τὴν ἀναγκαίαν εἰδικότητα. Τοῦτο ὅμως ἔχει πρακτικὴν σημασίαν μόνον ὅταν δημιουργηθοῦν αἱ ἀπαραίτητοι προϋποθέσεις, ὥστε τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξύ ἀπέκτησαν μίαν εἰδικότητα, νὰ παραμείνουν μονίμως εἰς τὴν ἐνορίαν.

Ἐνταῦθα καλεῖται ἴσως ἡ Ἐκκλησία νὰ μελετήσῃ τὴν δυνατότητα μιᾶς οὐσιαστικωτέρας ἀξιοποιήσεως τῶν διακόνων εἰς τὰς ἐνορίας, ἴσως δὲ καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονιστῶν.

Ἀλλά, οἰαδήποτε καὶ ἐὰν εἶναι ἡ στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν θεμάτων αὐτῶν, δὲν ὑφίσταται οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ Ἱδρυσις «Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος», ἀπαιτεῖ τὴν πρόσληψιν προσωπικοῦ πλήρους ἀπασχολήσεως.

Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι θὰ παύσῃ ἡ ἀξιοποίησις τῶν χαρακτηριστικῶν δυνάμεων τῆς ἐνορίας εἰς τὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Κέντρου Νεότητος. Ὅπως τοῦναντίον: Ἡ παρουσία καὶ ἡ δραστηριότης τῶν εἰδικῶς ἐκπαιδευμένων προσώπων, ὅταν αὕτη τίθεται ἐπὶ ὀρθῶν ἐκκλησιολογικῶν βάσεων, διευκολύνει τὰ μέγιστα τὴν συστηματικὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἐθελοντικῆς προσφο-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 508 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

ρᾶς καὶ συντελεῖ εἰς τὴν περισσότερον ἀποδοτικὴν χρησιμοποίη-
σιν αὐτῶν. Ὁ εἰδικῶς ἐκπαιδευμένος συνεργάτης τοῦ Κέντρου
Νεότητος, δύναται νὰ βοηθήσῃ οὐσιαστικῶς εἰς μίαν καλλιτέραν
ἀξιολόγησιν τῶν ἱκανοτήτων ἐκάστου ἐθελοντοῦ καὶ εἰς τὴν ἐν-
ταξιν αὐτοῦ εἰς τομεῖς ἀναλόγως πρὸς τὰς ἱκανότητας ἐκάστου·
δύναται νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐθελοντῶν διὰ τῆς δη-
μιουργίας διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν εὐκαιριῶν καὶ νὰ συντονίσῃ
τὴν ἐργασίαν των.

Εἶναι δὲ αὐτονόητον, ὅτι τὸ πρόσωπον πλήρους ἀπασχολή-
σεως, προκειμένου νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν διαφο-
ρων ὁμάδων ἐνδιαφερόντων τοῦ Κέντρου Νεότητος, νὰ συντελέ-
σῃ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν τυχόν παρουσιαζομένων προβλη-
μάτων καὶ νὰ κατευθύνῃ ὀρθῶς τὰ ἐθελοντικὰ στελέχη, εἰς τὰ ὁ-
ποῖα θὰ ἀνατεθῇ μία ὑπευθυνότης, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ καλῶς, πῶς
πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ
τῆς συγχρόνου νεότητος. Πρέπει ἀκόμη νὰ εἶναι ἐνήμερος τῶν
συγχρόνων μεθόδων τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας μετὰ τὴν ὁμάδα. Εἶναι
δὲ περιττὸν νὰ σημειωθῇ, ὅτι μία ἐργασία, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ εἰδι-
κὰς γνώσεις, πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ εἰδικευμένα πρόσωπα. Ἐπί-
σης, κάθε ἄλλη ὑπευθυνότης, ἡ ὁποία δι' ἓνα οἰονδήποτε λόγον δὲν
δύναται νὰ ἀνατεθῇ εἰς ἐθελοντάς, εἴτε διότι καθίσταται δύσκολος
ἡ ἐξεύρεσις αὐτῶν δι' ὠρισμένας ὑπηρεσίας, εἴτε καὶ διότι ἡ φύσις
τῆς ἐργασίας ἀπαιτεῖ ἀπόλυτον τάξιν, ἥτις δὲν ἐξασφαλίζεται εἰς
τάς περιπτώσεις ἐναλλαγῆς τῶν προσώπων, πρέπει νὰ ἀνατίθε-
ται εἰς πρόσωπα ἔμμισθα, πλήρους ἢ μερικῆς ἀπασχολήσεως. Εἰς
τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀνήκει π.χ. καὶ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ
ὁποῖον θὰ εἶναι ὑπεύθυνον διὰ τὴν καθαριότητα τοῦ Κέντρου.

Δι' ὅσων ἀνεφέρθησαν δὲν εἶχομεν τὴν πρόθεσιν νὰ ὑπεισέλ-
θωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔργου τοῦ ὑπευθύνου ἐνὸς «Ἐνο-
ριακοῦ Κέντρου Νεότητος». Σκοπὸς μας ἦτο νὰ καταδείξωμεν
ἀπλῶς μίαν σοβαρὰν ἔλλειψιν καὶ μίαν μεγάλην ἀναγκαιότητα,
προκειμένου νὰ λειτουργήσῃ συστηματικῶς ἐν «Ἐνοριακὸν Κέν-
τρον Νεότητος».

Ἄνευ τοιούτων προσώπων, δυνάμεθα βεβαίως νὰ σχηματίσω-
μεν μίαν «Εἰδικὴν Ἐνοριακὴν Ἐπιτροπὴν», ἡ ὁποία θὰ ἐνοικιάσῃ
μίαν αἴθουσαν, θὰ προμηθευθῇ ἴσως μερικὰ βιβλία ἢ καὶ ἐπιτρα-
πέζια παιγνίδια καὶ θὰ ὀρίσῃ ὠρισμένας ὥρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ
αἴθουσα θὰ εἶναι ἀνοικτὴ. Δυνάμεθα ἀκόμη νὰ καλέσωμεν καὶ ἓνα
εὐρύτερον κύκλον συνεργατῶν, νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς μίαν σχετικὴν
καὶ ὑποτυπώδη ἐκπαίδευσιν νὰ τοὺς ἀναθέσωμεν μίαν ὑπευθυνότητα,

ἀναλόγως τῆς προσωπικῆς μας κρίσεως καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ συντονίσωμεν τὰς ἐνεργείας των. Ἀλλά, καὶ ἐὰν ἀκόμη θεωρήσωμεν ἑαυτοὺς καταλλήλους δι' ἐν τοιοῦτον ἔργον, ἢ προσπάθειά μας θὰ ἔχη κάτι τὸ «ἐρασιτεχνικόν» καὶ τὸ «περιπτωσιακόν». Πάντως δὲν θὰ ἔχη χαρακτῆρα συστηματικόν. Τοῦτο διότι, τὰς περισσότερας φορές, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐφημέριοι δὲν ἔχομεν τὴν ἀπαραίτητον εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ θέματα τῆς ἰδρύσεως, ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας ἐνὸς «Ἐνοριακοῦ Κέντρου Νεότητος». Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη συνέβαινε τοῦτο, καὶ ἐὰν δηλαδὴ ὁ ἐφημέριος ἦτο εἰς θέσιν νὰ φέρῃ ἐπιτυχῶς εἰς πέρας μίαν τοιαύτην ἀποστολήν, ἢ ἔλλειψις τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου ἀποτελεῖ ἐμπόδιον ἀνυπερβλήτον. Ὁ ἐφημέριος ἔχει καθήκοντα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀφαιροῦν ὀλόκληρον σχεδὸν τὸν χρόνον. Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθῆ ὅτι διὰ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ ἔργου του καὶ τὴν προτεραιότητα τῶν ἐνεργειῶν του δὲν ἔχουν, δυστυχῶς, πάντοτε ἀποφασιστικὴν σημασίαν κριτήρια ποιμαντικά. Ἄλλοτε παρεμβάλλονται καὶ ἀπαιτήσεις τῶν χριστιανῶν», τὰς ὁποίας ὁ ἐφημέριος πρέπει νὰ ἐκπληροῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὅπως χαρακτηριστικῶς ἀνέφερον κάποτε παλαιότερος ἐφημέριος, ἐπιθυμῶν νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὸ κύριον ἔργον ἐνὸς καλοῦ ἐφημερίου.

Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι κατὰ μίαν εὐρέως ἐπικρατοῦσαν ἀντίληψιν, κύριον ἔργον τοῦ καλοῦ ἐφημερίου εἶναι τὸ πῶς θὰ ἐξυπηρετήσῃ καλλίτερον τὰς ἀπαιτήσεις αὐτὰς ἐνὸς ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἐνοριτῶν. Ἀντιθέτως ἡ ποιμαντικὴ φροντίς, τὸ κύριον ἔργον ἐνὸς ποιμένου, ὅταν μάλιστα ἀπευθύνεται εἰς μὴ ἐκκλησιαζομένους, ἐκλαμβάνεται πολλάκις ὡς ὑπόθεσις ἰδιωτικῆ τοῦ ἀσκοῦντος αὐτὸ ἐφημερίου. Ἄλλοτε πάλιν ἐπικρατοῦν εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἐφημερίου κριτήρια προσωπικῆς φύσεως, π.χ. ἀντιμετώπησις οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν ἢ ἄλλου εἴδους δυσκολία, αἱ ὅποια τὸν ἐμποδίζουν νὰ κάμῃ ὀρθὴν ἀξιολόγησιν τῶν καθήκοντων του. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικόν τὸ γεγονός ὅτι, ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ «ἐφημερίας», («ἐφημεριακῶν καθηκόντων») καὶ «ἐφημερίου», ἐλάχιστα σκεπτόμεθα τὸ εὐρύτερον ποιμαντικόν ἔργον. Ὡσὰν ὁ ἐφημέριος νὰ ἦτο μόνον τελετουργὸς καὶ ὄχι ποιμὴν τῆς ἐνορίας του, ὡσὰν νὰ μὴ ἦτο τὸ πρωταρχικόν καθήκον του ἡ διαποίμανσις τῶν ἐνοριτῶν του. («Ὁ τάδε κληρικός»), λέγομεν π.χ. «δὲν εἶναι ἐφημέριος!», καὶ ἐννοοῦμεν τότε κυρίως, ὅτι ἀσχολεῖται μὲ ἔργον ποιμαντικόν.

Εἶναι λοιπὸν φυσικόν, ὑπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις καὶ μὲ αὐτὰ τὰ κριτήρια, νὰ μὴ δυναθῆ εἰς ἐφημέριος νὰ ρίψῃ τὸ κύριον βᾶρος τῆς ποιμαντικῆς του φροντίδος εἰς τὸ Κέντρον Νεότητος.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ «ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ»

Τὴν Τρίτην, 22αν Ἰουνίου 1971, παρουσία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου, τῶν Δημάρχων Μπραχαμίου καὶ Ἡλιουπόλεως, τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ πλήθους κόσμου, ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια «τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου» Ἀγίου Δημητρίου Μπραχαμίου.

Μετὰ τὸν Ἀγιασμόν, ἀπηγγέλθησαν ποιήματα καὶ ἐψάλησαν ᾠσματα ὑπὸ χορωδίας μαθητριῶν τοῦ Γυμνασίου.

Μετὰ ταῦτα, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Δήμαρχος Μπραχαμίου κ. Τρακάδας, ὅστις εἶπε τὰ ἑξῆς:

Θεοφιλέστατε,

Πλήμμουρα χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως διακατέχει τὴν πόλιν μας σήμερον διὰ τὴν τιμὴν, ἣ ὁποία προσγίνεται εἰς τὸν Δῆμόν μας, ἥτοι τῆς ἰδρύσεως καὶ τῆς ἐν τῷ ἅμα λειτουργίας τοῦ πρώτου χριστιανικοῦ Κέντρου Νεότητος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου τὰ ἐγκαίνια ὑπὸ τὰς εὐλογίας σας ἐπιτελοῦμεν. Ἀστείρευτος ἡ φαντασία τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ἀτελείωτος ἡ ἐνεργητικότητα του εἰς τὸ νὰ συλλαμβάνῃ καὶ ἐκτελῇ ἔργα ἀλληλεγγύης, ἀγάπης, στοργῆς, προστασίας, συμπαραστάσεως. Εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὅταν θὰ ἀναπαύεται τὰς ὀλίγας ἐσπερινὰς ὥρας μετὰ τὸν κάματον τὸν σωματικὸν καὶ πνευματικὸν τῆς ἡμέρας, ἡ Θεία χάριτι καὶ ἐμπνεύσει σκέψις Του, θὰ ἀποφασίζῃ ποίαν νέαν ἐκδήλωσιν ἀγάπης διὰ τὸ ποίμνιόν του «τέξεται ἢ ἐπιούσα» καὶ ἡ ὁποία συντόμως δέον, ὅπως

«Ὅταν μάλιστα ὑπάρχουν συνεφημέριοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἄλλας ἀντιλήψεις περὶ «ἐφημερίου» καὶ «ἐφημεριακῶν καθηκόντων», τὸ πρόβλημα καθίσταται δυσκολώτερον.

Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουν, ὅτι ὑφίσταται ἐν σοβαρὸν πρόβλημα. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἀνάλογον μελέτην, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἡ Ἐκκλησία νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα, προκειμένου νὰ κατοστήῃ ἡ προσφορὰ τῶν «Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος» οὐσιαστικῆ.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη πρωταρχικῆ νὰ εὕρῃ ὁ θεσμὸς αὐτὸς τὴν ὁρθὴν του πορείαν. Αὐτό, διὰ τὴν πρώτην τοῦλάχιστον περίοδον, εἶναι πολὺ βασικόν, ἴσως δὲ σπουδαιότερον καὶ ἀπὸ τὴν μέριμνα διὰ μίαν ραγδαίαν ἐξάπλωσιν τοῦ ὄντως ὠραιοτάτου καὶ τόσον ἀναγκαίου αὐτοῦ θεσμοῦ τῶν «Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος».

Αἶδεσ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

λαμβάνη σάρκα και ὀστέα, δέον ὅπως γίνηται πραγματικότης. Οὗτος ἐστὶν ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὅς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησι ὑπὲρ τῶν προβάτων. Αὐτὸς ἐστὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, κατὰ τὴν θείαν ρῆσιν τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἀτενίζει μὲ ἀπέραντον σεβασμὸν καὶ ἐμπιστοσύνην ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός.

Ἐπροστάτευσεν τοὺς γέροντας, ἐπροστάτευσεν τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀδυνατοὺς, ἐπροστάτευσεν τὴν οἰκογένειαν, τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ καὶ ἤδη σήμερον ἐγκαινιάζεται μιὰ νέα του ἐκδήλωσις, μιὰ καινούργια του ἐξόρμησις, ἓνα νέο του σύνθημα: «Ἡ προστασία τῆς νεότητος». Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἐκδήλωσις ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γέροντας ἀποτελῆ εἰς ὅλους ἡμᾶς καθήκον, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ στοργὴ πρὸς τὴν νεότητα ἀποτελεῖ δι' ὅλους μας ἱερὰν καὶ ἔθνικὴν ὑποχρέωσιν.

Ἔχομεν, ἐπαναλαμβάνω, ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύσωμεν τὴν νεολαίαν μας, τὴν χρυσὴν ἐλπίδα τοῦ ἔθνους μας, νὰ ἀγκαλιάσωμεν τὴν νεότητα, νὰ τῆς συμπαρασταθῶμεν καὶ νὰ τὴν βοηθήσωμεν. Νὰ ἐνσταλάξωμεν μὲ τὸν τρόπον μας εἰς τὴν καρδίαν τῶν τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Θρησκείας, τῆς Πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας. Νὰ τοὺς γαλουχήσωμεν μὲ τὰ ἱερὰνάματα τοῦ εὐαγγελίου, νὰ τοὺς ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὸν σαπρὸν καὶ φθοροποιὸν ὕλισμὸν, νὰ τοὺς προστατεύσωμεν ἀπὸ τὴν δηλητηριώδη ἔχιδρα τοῦ Κομμουνισμοῦ, νὰ τοὺς διδάξωμεν ὅτι εἶναι ἀπόγονοι ἐνδόξων προγόνων καὶ βλαστοὶ τῆς ὤραιότερας καὶ γλυκυτέρας τῶν πατρίδων καὶ νὰ καταστήσωμεν αὐτοὺς πραγματικοὺς χριστιανούς, πνευματικοὺς ἀνθρώπους καὶ ὑπερόχους Ἑλλήνας. Διότι αὐτοὶ αὖριον θὰ ἀνδρωθοῦν, θὰ καθέξουν ἐπικαίρους θέσεις εἰς τὴν Κρατικὴν μηχανὴν καὶ ἐξουσίαν, αὐτοὶ θὰ διευθύνουν τὸ πηδάλιον τῆς Χώρας μας. Αὐταὶ αἱ σημεριναὶ νεαραὶ κοπέλλαι θὰ γίνονται αἱ ὑπέροχοι Ἑλληνίδες μητέρες καὶ ὅλοι ὁμοῦ θὰ συνεχίσουν τὴν διαδοχὴν τῶν Ἱερῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Σαφῶς λοιπὸν καταφαίνεται, ὅτι χρειάζονται βάσεις, θεμέλια, ἀρχὰς, διδαχὴν καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ τοὺς τὰ προσφέρωμεν ἡμεῖς. Ὁ Δῆμός μας, πρὸς τὸν τομέα τῆς νεολαίας καὶ πρὸς τὸν τοιοῦτον τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ ἀλληλεγγύης, ἔχει ἀφιερῶσει ὅλην τὴν δραστηριότητα, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπαγγελίας Ἐκεινοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλωσύνης τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου.

Δὲν θὰ κουράσω ὑμᾶς, ἀπαριθμῶν τὴν πρὸς τὴν νεότητα καὶ τοὺς ἐνδεεῖς τοῦ Δήμου δραστηριότητα. Σᾶς ἀναφέρω ὅμως εὐλαβῶς, Θεοφιλέστατε, ὅτι μόλις σήμερον τὴν πρωΐαν, κατὰ εὐτυχῆ συγκυρίαν, ἐτελείωσε καὶ ἡ τελευταία διαδικαστικὴ φάσις καὶ μετ' οὗ

πολύ θά κάμωμεν έναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀνεγέρσεως περικαλλοῦς Δημοτικοῦ Σταδίου ἐπὶ ἀπαλλοτριωθείσης ἐκτάσεως 31 στρεμμάτων. Καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν νεότητα τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τῆς 24ης Ἀπριλίου 1967, χάρις, ἐπαναλαμβάνω, εἰς τὴν θερμουργὸν πνοὴν καὶ λατρείαν πρὸς τὴν νεολαίαν μας τοῦ ἐξοχωτάτου Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ κ. Στυλιανοῦ Παττακοῦ, ὅστις ἐχωρήγησεν εἰς τὸν Δῆμον ποσὸν 15.000.000 δραχμῶν διὰ τὸν ὡς εἴρηται σκοπὸν.

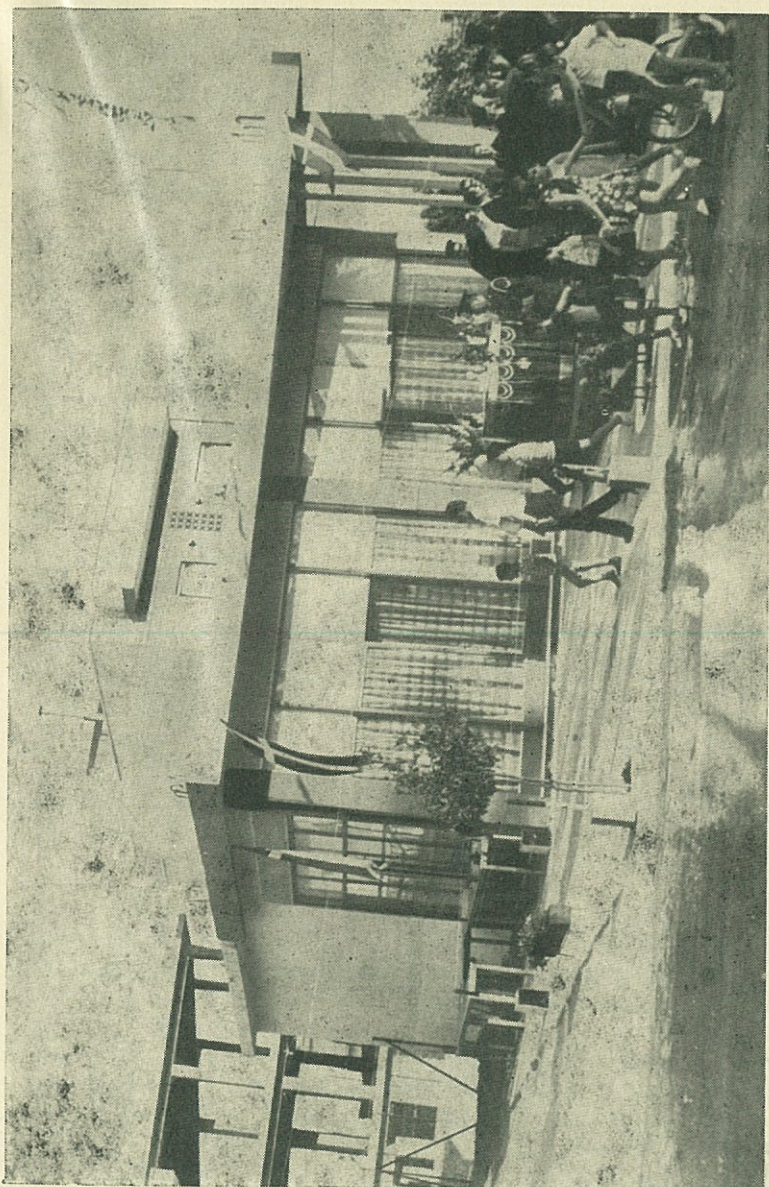
Ἐπιτρέψατέ μοι, Θεοφιλέστατε, νὰ ὑποβάλω εὐχαριστίας καὶ τὰ τοῦ Δήμου θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὸ Σεβαστὸν Ἱερατεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου, διὰ τὴν ἄμεσον καὶ πιστὴν ἐφαρμογὴν καὶ ὑλοποίησιν τῶν σχέσεων τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς τὴν νεότητα, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλας τὰς τῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης ἐνεργοῦς ἐκδηλώσεις των, νὰ εὐχαριστήσω δὲ ὁμοίως διὰ τὴν μετὰ τοῦ Δήμου ἀγαστὴν συνεργασίαν αὐτῶν καὶ κατανόησιν. Θεοφιλέστατε, ὑποβάλλω πρὸς ὑμᾶς τὴν θερμὴν παράκλησιν, ὅπως δαβιβάσητε πρὸς τὸν Μακαριώτατον τὰ ταπεινὰ σέβη τοῦ ὁμιλοῦντος, τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Δήμου καὶ σύμπαντος τοῦ λαοῦ τῆς πόλεώς μας. Διαβιβάσατε ὁμοίως τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην ὅλων ἡμῶν διὰ τὸ σήμερον ἐγκαινιάζομενον πρῶτον Χριστιανικὸν Κέντρον Νεότητος Ἁγίου Δημητρίου. Διαβεβαιώσατε δὲ ὅτι τὰς Κυριακὰς εἰς τοὺς Ναοὺς καὶ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας τῆς προσευχῆς, κατ' ἰδίαν, τὴν ὥραν, ποὺ πᾶσαν τὴν βιωτικὴν μέριμναν ἀποθώμεθα, τὴν ὥραν ποὺ θά ἐπικοινωνῶμεν νοερῶς μὲ τὸν οὐράνιον Θεόν, θά ψυθιρίζωμεν καταनुκτικῶς: «Ἱερωνύμου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατρὸς ἡμῶν, πολλὰ τὰ ἔτη».

Ἀκολούθως, ὠμίλησεν ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου π. Μαρίνος Γεωργακόπουλος, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Θεοφιλέστατε,

Δὲν πέρασαν παρὰ ὀλίγοι μῆνες ἀφ' ὅτου, εἰς συγκέντρωσιν τῶν κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου τὸ σύνθημα δημιουργίας ἐνὸς νέου θεσμοῦ ἐνισχύσεως καὶ συμπαράστασεως τῆς σημερινῆς νεολαίας μας.

«Θὰ πρέπει, εἴπε τότε ὁ Μακαριώτατος, ἡ Ἐκκλησία μας, παράλληλα μὲ τὰ σπίτια «Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ», εἰς τὰ ὅποια καταφεύγουν οἱ γέροντες καὶ εὐρίσκουν τροφήν καὶ θαλπωρὴν, νὰ ἀποκτήσῃ καὶ «σπίτια νεότητος», εἰς τὰ ὅποια οἱ νέοι μας νὰ

Τὸ ἐγκαταστάθῆν «Νεανικὸν Κέντρον» Ἀγίου Δημητρίου Μπραχαμίου τῆν 22αν Ἰουλίου 1971.

εὐρίσκουν κατάλληλον ὑλικὸν διὰ τὴν πνευματικὴν τροφοδοσίαν των».

Τὰ λόγια ἐκεῖνα, τὰ ἐμπνευσμένα, καὶ ἡ φλόγα τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ Μακαριωτάτου σιγά-σιγά μετελαμπαδεύθησαν εἰς ὅλους μας, μᾶς ἐνεποίησαν βαθυτάτην ἐντύπωσιν, μᾶς ἀνησύχησαν, ἀναψαν μέσα μας φωτιά καὶ μᾶς ἔκαμαν νὰ ἀγαπήσωμεν μ' ἓνα τρόπο διαφορετικὸ τοῦς νέους μας καὶ τὰ προβλήματα, πού τοῦς ἀπασχολοῦν σήμερον.

Ἐκτοτε, ἐπηκολούθησαν σεμινάρια ὑπὸ ἐντεταλμένων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπιτελικαὶ ὁδηγίαι ὑφ' ὑμῶν, τοῦ κατὰ πάντα ἀξίου ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας Ἐπισκόπου, ἱεραὶ συνεργασίαι τῶν ἱερῶν τῆς ἐνορίας μας, συσκέψεις μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνησυχίαι, συζητήσεις, ἀναζητήσεις, ἐπίλυσις δυσκολιῶν, ὁμόφωνοι τελικαὶ ἀποφάσεις, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα σήμερον. Τὸ Νεανικὸν Κέντρον τῆς ἐνορίας μας, σύμφωνον μὲ τὰς ὁδηγίας τῶν ἐπιτελῶν σας, καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἐμπνευσμένου φίλου τῆς Νεότητος Καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Καψάνη, εἶναι ἔτοιμον καὶ παρακαλοῦμεν νὰ τὸ εὐλογήσετε.

Ἡ χαρὰ ὅλων μας καὶ τῶν συνεργατῶν μας εἶναι ἀπερίγραπτος. Βέβαια, ἡ παροῦσα αἴθουσα δὲν εἶναι ιδιόκτητος καὶ δι' αὐτὸ παρουσιάζει ἀκόμη ἐνδεικτικὰς ἐλλείψεις. Ἐλπίζομεν ὅμως, ὅτι ὁ παντοδότης Κύριος θὰ φωτίσῃ σύννομα, καὶ τὸ εὐχόμεθα ὅλοι μας, ν' ἀναδειχθῇ ὁ εὐεργέτης δωρητὴς καταλλήλου χώρου, ὥστε ἡ ἐνορία μας ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὸ ὅλον ἔργον τῆς ιδιόκτητον πνευματικὸν Κέντρον.

Ἐπιτρέψατέ μοι, Θεοφιλέστατε, νὰ ἀναφέρω τὴν στιγμήν αὐτὴν μερικὰ ὀνόματα, εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁποίων ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὅλου ἔργου. (Ἀνεφέρθησαν ὀνόματα δωρητῶν καὶ συνεργατῶν).

Καὶ τώρα, ἓνα προσκλητήριον πού ἀπευθύνεται εἰς ὅλους τοῦς νέους τῆς ἐνορίας μας. Παιδιά μας, σᾶς καλοῦμε ὅλους νὰ ἔλθετε εἰς τὸ Νεανικὸν Κέντρον, πού γιὰ σᾶς ἐτοιμάσαμε. Ἡ ἀγάπη μας θὰ εἶναι ἀπεριόριστος. Ἡ στοργὴ μας γιὰ σᾶς θὰ εἶναι ὁ ἀκοίμητος συμπαροστάτης καὶ φρουρὸς ὅλων σας. Τὸ περιβάλλον τῆς αἰθούσης καὶ τοῦ γηπέδου σωματικῆς ἀσκήσεως, πάντοτε χαρούμενο καὶ νεανικόν, θὰ σᾶς ἀνομήνη. Κυρίως ὅμως ἐδῶ θὰ βρῆτε τὴν ἀληθινὴν χαρὰν κοντὰ στὴ μοναδικὴ πηγὴ τῆς χαρᾶς. Θὰ βρῆτε τὴν εἰρήνην κοντὰ εἰς Ἐκεῖνον, πού εἶναι αὐτὸς Ἄρχων τῆς εἰρήνης. Τὰ νειάτα σας θὰ πάρουν ἀξίαν, θὰ γίνουν παραγωγικὰ, δημιουργικὰ. Θὰ

γίνεται καὶ σεῖς δημιουργοί, παρήγοροι ἄγγελοι τοῦ πονεμένου ἀνθρώπου τῆς σήμερον.

Ἡ Ἐκκλησία μας σᾶς περιμένει. Ἡ ἐνορία μας ἰδιαιτέρως ἔχει τὴν ἀνάγκην σας, διότι καὶ σεῖς μέλη τοῦ σώματός της εἴστε. Τὸ Νεανικὸν Κέντρον ἀπὸ σήμερον τίθεται εἰς τὴν διάθεσίν σας. Εἶναι δικό σας, ἀγαπήστε το.

Θεοφιλέστατε,

Ἐκ μέρους τῶν Ἐφημερίων, τῶν μελῶν τῆς ἐνοριακῆς συνελύσεως, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, τῶν Εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ὄλων τῶν Ἐνοριτῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, παρακαλῶ, εὐλογήσατε τὸ «Νεανικὸν Κέντρον» τῆς Ἐνορίας μας.

Τέλος, τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχελόου κ. Εὐθύμιος, τονίσας δι' ἐμπνευσμένων λόγων τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ «Νεανικὸν Κέντρον» διὰ τὴν περιοχὴν, καὶ γενικώτερα, τὴν σημασίον τῶν «Νεανικῶν Κέντρων» διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀγωγὴν τῶν νέων. Συνεχάρη ἀκολούθως, τοὺς Ἐφημερίους τοῦ Ἱ. Ναοῦ, συνδραμητάς καὶ συνεργάτας των, ὀνομάσας αὐτοὺς «πρωτοπόρους», διὰ τὴν ἀμειστον καὶ πιστὴν ἐφαρμογὴν καὶ ὑλοποίησιν τῶν ὡς πρὸς τὴν νεότητα σκέψεων τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ἠυχθήθη, ὅπως τὸ «Κέντρον» ἀποβῆ ἄφ' ἐνὸς μὲν φυτώριον τοῦ ὅλου ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐνορίας, ἄφ' ἑτέρου δὲ παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὰς ὑπολοίπους Ἐνορίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Θεοφιλέστατος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Δημάρχων, τοῦ Ἱερατείου καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισήμων, ἐνεκαινίασε τὸ «Νεανικὸν Κέντρον», ἀνοίξας τὰς πύλας αὐτοῦ. Πάντες οἱ παριστάμενοι εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ κτιρίου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ προγράμματος τοῦ ἑορτασμοῦ, ἐγένετο δεξιῶσις χάριν τῶν παρισταμένων, οἱ πάντες δὲ ἠύχοντο, ὅπως καὶ ὁ νέος αὐτὸς τομεὺς δράσεως τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἀποβῆ καρποφόρος.

Ἱερεὺς ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ

Κοντάκιο ἀναστάσιμο μ' αὐτὴ τὴν ἀκροστιχίδα:

ΩΔΗ ΡΩΜΑΝΟΥ

(Ἦχος πλάγιος δ')

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

«Τὰ πάθη σου, Σωτήρα μας,
μᾶς σῶσαν ἀπ' τὰ πάθη μας»,
ὁ Ἄδὰμ σοῦ ἐφώναζε
κι ὁ Ἄδης τεραζότανε
μὲ τὴν Ἀνάσταση.

ΟΙΚΟΣ 1.

Ὡσάν τῇ γῇ ποῦ βροχὴ
τ' οὐρανοῦ λαχταράει,
ἔτσι καὶ στὸν Ἄδην ὁ Ἄδὰμ
κρατούμενος σὲ περίμενε,
τοῦ κόσμου σωτήρα,
καὶ τῆς ζωῆς χορηγέ.
Καὶ ἔλεγε στὸν Ἄδην:
«Τί μεγαλοπιάνεσαι;
περίμενέ με, περίμενε λιγάκι,
ἀκόμη λίγο καὶ θὰ δῆς
τὸ κράτος σου διαλυμένον
κι ἐμὲ στὰ ὕψη ἀνεβασμένον.
Τώρα κι ἐμένα ἔχεις
καὶ τὸ γένος μου δέσμιον,
μὰ θὰ δῆς σὲ λιγάκι
ἀπὸ σὲ νὰ γλυτώνω
γιὰ μένα θὰ ῥθῃ
ὁ Χριστὸς καὶ σὺ θὰ φρίξης
καὶ τὴν τυραννία σου θὰ καταλύσῃ
μὲ τὴν Ἀνάσταση.

ΟΙΚΟΣ 2.

—Δύναμη τέτοια κανείς
ποτέ δὲν ἀπόχτησε,
γιατὶ στὰ πάντα εἶμαι βασιλιᾶς»
ὁ Ἄδης εἶπε τοῦ Ἀδάμ.
«Ποιὸς λοιπὸν ἄλλος θὰ ῥθη
κι ἐμὲ θὰ νικήσῃ,
νὰ γίνῃ διάδοχός μου
στὸ βασίλειο;
Τὸν Ἀβραάμ, τὸν Ἰσαάκ,
τὸν Ἰακώβ, τὸν Ἰωσήφ
καὶ ὄλους τοὺς προφῆτες
μὲς στὸ κράτος μου κρατάω
κι ἐσένα ἐξουσιάζω
σὰν πρῶτον ἀπ' ὄλους.
Λοιπὸν πῶς εἶπες ὅτι ἔρχεται
ἐκεῖνος ποὺ θὰ μὲ καταπατήσῃ;
Ἄραγε ἀπ' ὄλους τούτους
ἀνώτερος θὰ εἶναι,
ὥστε νὰ σὲ λυτρώσῃ, καθὼς εἶπες,
μὲ τὴν Ἀνάστασις;».

ΟΙΚΟΣ 3.

Ἦταν ὁ Ἄδης ποὺ καυχότανε μ' αὐτά,
μὰ ὁ Ἀδάμ ὅταν τὸν ἄκουσε,
ἀμέσως τοῦ ἀποκρίνεται
ὁ φθαρτὸς ὁ πρωτόπλαστος:
«Τὰ λόγια μου ἄκου
κι ἄδικα μὴν καυχιέσαι,
γιατὶ ἐμὲ κι ἂν μ' ἔχῃς,
νὰ μὲ κρατήσῃς πιά δὲν θὰ μπορῆς.
Ἀπὸ τοῦ Παραδείσου τὴν τρυφή
γιὰ σένα τὸν ὕπουλο
ἐβρέθηκα ἔξω.
Τώρα σὲ σένα μ' ἔστειλαν,
εἶσαι δεσμοφύλακός μου,
δὲ μπορεῖς νὰ μ' ἐξολοθρέψῃς,
γιατὶ ἔχω βασιλιά
ποὺ θὰ σοῦ διαλύσῃ τὸ κράτος.

Στρατιώτης του ἔγινα,
εἶναι βοηθὸς τῶν ἀνθρώπων,
θὰ μ' ἀνεβάση στὰ ὕψη
μὲ τὴν Ἀνάσταση».

ΟΙΚΟΣ 4.

— Ράτα, νὰ δῆς, κανεὶς δὲ νοιάζεται
νὰ σκίση τὸ χειρόγραφό σου¹
κι αὐτὸν ποὺ ἐστὶ τὸν λὲς βοηθὸ
κι ἐκείνου εἶμαι βασιλιάς ἐγώ.
Γιατὶ κι αὐτὸν θὰ πάρω,
σὰν ὄλους τοὺς ἀνθρώπους.
Ἀνώτερός μου δὲν ὑπάρχει
παντοῦ καὶ πουθενά.
Γιαυτὸ μὴν ξεγιελιέσαι, Ἀδάμ,
τί κοπιᾶζεις ἄδικα;
Σ' ἔχω στὸν τάφο ἐγώ
καὶ τὸ γένος σου ὑποτάζω.
Ἐκεῖνον ποὺ νομίζεις
πὼς ἔχεις γιὰ προστάτη σου,
θὰ τὸν δῆς νὰ σταυρώνεται τώρα
κι ἀπὸ μὲ νὰ καταπίνεται.
Καὶ πὼς εἶπες ὅτι
ἀπὸ μὲ θὰ σὲ σώση;
Τώρα πῆρα προσταγὴ νὰ συγκρατήσω τὸ γένος σου
ἀπ' τὴν Ἀνάσταση»².

ΟΙΚΟΣ 5.

— Ὡς καὶ πληγὲς γιὰ χάρι μου
δὲ θὰ θελήση ν' ἀποφύγη,
δεύτερος Ἀδάμ γιὰ μὲ
θὰ γίνῃ ὁ Σωτήρας.

1. Χειρόγραφο: Αὐτὴ ἡ εἰκόνα προέρχεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο (Κολ. 2, 14-15). Ἐδῶ ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὴν ὑπογραφή ποὺ ἔλαβε ὁ Ἀδάμ καὶ ὑποτάχθηκε στὸν Ἀντίπαλο τοῦ Θεοῦ.

2. Τὸ ἐφύμνιο¹ αὐτὸ τὸ Οἶκο μοιάζει ἄσχετο μὲ τοὺς προηγούμενους στίχους κι ὁ κάθε Ρωμανιστὴς δίνει τὴ δική του ἐρμηνεία. Ἐτσι, ἡ Ἀθηναϊκὴ ἔκδοση τῶν ἔργων τοῦ Ρωμανοῦ παραλείπει στὴν ἐρμηνεία τῆς τὸ ἐφύμνιο. Ἀντιθέτως ἡ Παρισινὴ ἔκδοση τῶν «Sources Chretiennes» τὸ μεταφράζει ὡς «a cause de la Resurrection» (ἐξ αἰτίας τῆς ἀναστάσεως).

Τή δική μου τιμωρία
για μέ θα ὑποφέρη,
τὴ σάρκα μου φορῶντας,
ὅπως κι ἐγώ.
Αὐτὸν ποὺ δὲν τὸν βλέπει Χερουβίμ,
θα τοῦ τρυπήσουν τὸ πλευρὸ
καὶ νερὸ θ' ἀναβρύση,
τὴ λάβρα νὰ μοῦ σβύση.
Αὐτὸν ποὺ νομίζεις
πὼς τὸν ἔχεις σὰν ἄνθρωπο,
σὰν θνητὸ θὰ τὸν καταπιῆς,
μὰ σὰν Θεὸ θὰ τὸν βγάλῃς
μετὰ τρεῖς ἡμέρες.
Δὲ θὰ μπορέσης νὰ ὑποφέρῃς
ὅσες τιμωρίες θὰ σοῦ κάμῃ
μὲ τὴν Ἐνάσταση».

(Συνεχίζεται)

Π. Α. ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀποφάσει τῆς Ἐποπτικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρακτικὸν τῆς 23/1/69), ἅπαντες οἱ Ἱ. Ναοὶ τῆς Χώρας εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλετο ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δὲν θὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς φύλλον καθ' ὑποχρέωσιν. Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλιῶν ἐκάστου Ἱ. Ναοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀποστολὴ διὰ νὰ ἔχωσι τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Περιδικοῦ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Ναῶν, παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσι τοῦτο ἐγγράφως, συναποστέλλοντες καὶ τὴν ἐξ 100 δραχμῶν ἐτησίαν συνδρομὴν, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140), Περιδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄνοικτὴ ἐπιστολὴ

Π Ρ Ο Σ Ι Ε Χ Ω Β Ι Τ Α Σ

Κύριοι Ἰεχωβίται,

Σὰς γράφω τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ κινούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Γνωρίζετε ἄλλως τε ὅτι μέχρι σήμερα σὰς ἀντιμετώπισα μὲ τὴν πειθῶ καὶ ποτὲ δὲν ἐζήτησα τὸν διωγμὸ σας.

Ἄπὸ τὶς ἐπαφές μου μὲ ἀνθρώπους ποὺ προσηλυτίζετε διεπίστωσα, ὅτι φοβᾶσθε νὰ συζητήσετε μὲ ὄσους γνωρίζουν τὴν Ἁγία Γραφή. Ἀντίθετα, ἀπευθύνεσθε πάντα σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἀγνοοῦν τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ.

Θὰ ἀναφέρω μερικὲς συγκεκριμένες περιπτώσεις, ποὺ καὶ σεῖς γνωρίζετε.

Π ρ ὠ τ ῆ π ε ρ ῖ π τ ω σ ῖ ς. Νέος ἡλικίας 17 ἐτῶν, ὁ Γ.Κ., ποὺ ἔχετε προσηλυτίσει, ἀμφιβάλλων ἴσως ἀκόμη γιὰ ὅσα τοῦ ἐλέγατε, μὲ ἐπεσκέφθη καὶ μοῦ ἐζήτησε νὰ δεχθῶ νὰ συζητήσω μαζί σας, ἐπὶ παρουσίᾳ του, διὰ νὰ διαπιστώσῃ ποῦ εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Τοῦ εἶπα ὅτι δέχομαι εὐχαρίστως. Μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες, ἀφοῦ συνεζήτησε μαζί σας, μοῦ ἀπάντησε ὅτι δὲν δέχεσθε νὰ συναντηθοῦμε καὶ ὅτι θὰ ἦταν καλλίτερα νὰ τοῦ δείχνω ὠρισμένα χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ποὺ ἀποδεικνύουν τὶς πλάνες σας. Τὸ ἐδέχθη καὶ αὐτὸ εὐχαρίστως. Τοῦ ἔδειξα ὠρισμένα βασικὰ ἐδάφια, ποὺ ποτὲ δὲν τοῦ εἶχατε δεῖξει καὶ ποὺ ἀποδεικνύουν τὴν Θεότητα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ σεῖς ἀρνεῖσθε. Τὰ ἐσημείωσε καὶ ἀνέμενα τὴν ἀπάντησί σας δι' αὐτά. Σεῖς ὁμως ποὺ φοβηθήκατε ὅτι καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ ἀποδειχθῆτε ὅτι ψεύδεσθε καὶ παρερμηνεύετε τὶς Γραφές, τὸν ἐπέισατε νὰ μὴ ξανασυζητήσῃ μαζί μου, μὲ τὴν ἀφελῆ πρόφασιν ὅτι οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» δὲν θέλουν νὰ ἀσχολοῦνται μὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἔχουν διαθέσει νὰ ἀκούσουν τὸν λόγον τοῦ Ἰεχωβά. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι θέλετε νὰ συζητᾶτε μὲ ὄσους εἶναι ἀφελεῖς καὶ πρόθυμοι νὰ δέχωνται ὅ,τι τοὺς σερβίρετε, γιὰτὶ δὲν γνωρίζουν νὰ διακρίνουν τὴν κακὴ ἀπὸ τὴν καλὴ τροφή.

Δ ε υ τ ῆ ρ α π ε ρ ῖ π τ ω σ ῖ ς. Πρὸ ὀλίγων μηνῶν μὲ ἐπεσκέφθη ἕνας εὐγενὴς κύριος. Μοῦ συνεστήθη ὡς φίλος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά καὶ μοῦ ἐζήτησε ἐξηγήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀνακοίνωσιν ποὺ εἶχαμε δημοσιεύσει στὸ Παλ. Φάληρο, καὶ ἰδιαίτερα, γιὰ τὴν φράσιν ὅτι εἶστε ξενοκίνητα ὄργανα. Τοῦ ἀπάντησα ὅτι ἔχω ἀποδείξεις γιὰ τὴν πληροφορία αὐτή. Στὴν συζήτησιν μοῦ ὡμολόγησε ὅτι, πρὶν στραφῆ πρὸς τοὺς Ἰεχωβίτας, δὲν εἶχε γνωρίσει συνειδητὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Τὸν ἐρώτησα τότε, ἐὰν ἀποφασί-

ζοντας νά ἐγκαταλείψῃ τὴν ἰδική του ὀρθόδοξο πίστι, πού ἀγνοοῦσε, γιὰ νά διαλέξῃ μιὰ ἄλλη, ἐνήργησε ὀρθά καὶ λογικά; Τοῦ ἐπρότεινα νά διαβάσῃ μερικά βασικά ὀρθόδοξα βιβλία γιὰ νά πάρῃ μιὰ ἰδέα γιὰ τὴν ὀρθόδοξο πίστι καὶ ἔπειτα νά ἀποφασίσῃ τί θὰ ἐκλέξῃ. Δυστυχῶς καὶ ὁ κύριος αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νά κρίνῃ ἀντικειμενικά καὶ δὲν ξαναῆλθε νά μὲ συναντήσῃ.

Τρίτη περίπτωση. Ἡ Κα Κ. Δ., νεαρά μητέρα τριῶν παιδιῶν. Ἐκμεταλλεuthήκατε τὰ προβλήματά της καὶ τὴν προσηλυτίσατε. Ἡ οἰκογένειά της ἐκλονίσθη, τὰ παιδιά ἐστράφησαν κατὰ τοῦ πατέρα των, πού εἶναι ὀρθόδοξος καὶ τὸ ἀγοράκι ἡλικίας ὀκτῶ ἐτῶν ἔπαθε ψυχικὸ κλονισμό. Τὴν ἐπεσκέφθη. Μοῦ εἶπε ὅτι ἔρχεται μαζί σας, διότι ἔχετε τὴν ἀλήθεια. Τῆς ἔδειξα ἀρκετὰ ἐδάφια τῆς Ἁγίας Γραφῆς πού ἀποδεικνύουν ὅτι πλανᾶσθε. Ἡ ἰδία ὠμολόγησε ὅτι, ἂν καὶ ἔχη τρία χρόνια κοντά σας, ποτέ δὲν τῆς εἶχατε δείξει τὰ ἐδάφια αὐτά. Εἶπε μάλιστα ὅτι θὰ σᾶς προτείνῃ νά συζητήσετε μαζί μου ἐπὶ παρουσίᾳ της, γιὰ νά ἰδῇ ποιὸς ἔχει δίκαιον καὶ ὅτι, ἂν ἀρνηθῆτε, θὰ εἴστε ψεῦσται. Ἐμείναμε σύμφωνοι νά κλείσῃ μιὰν συνάντησιν μαζί σας σὲ μέρος τῆς ἰδικῆς σας ἐκλογῆς. Δυστυχῶς σεῖς τὴν ἐπέισατε ὄχι μόνον νά μὴ γίνῃ αὐτὴ ἡ συζήτησις μαζί σας, ἀλλὰ οὔτε κἂν νά δεχθῆ νά ξανασυζητήσῃ μαζί μου, χρησιμοποιοῦντες διάφορες ψεύτικες δικαιολογίες καὶ προφάσεις. Τώρα ἡ οἰκογένειά της διαλύετε καὶ σεῖς ἔχετε τὴν μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴν διάλυσι τῆς οἰκογενείας καὶ τὸ δρᾶμα τῶν παιδιῶν.

Ἄς σημειωθῆ ὅτι γιὰ τὰ τρία αὐτὰ περιστατικά ἔχω ἀξιοπίστους μάρτυρας.

Ἄγαπητοὶ Ἰερωβίται,

Γιατί ἀποφεύγετε τὴν συζήτησι με ἀνθρώπους πού γνωρίζουν τὴν Ἁγία Γραφή;

Γιατί κατηγορεῖτε τοὺς κληρικούς μας ὅτι χρηματίζονται, ἐνῶ σεῖς πληρώνετε ὅσους στέλλετε συστηματικά νά κηρύξουν;

Γιατί ἐγκαταλείψατε τὴν ἀγία πίστι τῶν πατέρων σας, πού ἐγέννησε τόσους ἀγίους καὶ τόσους μάρτυρας, γιὰ νά ὑποδουλωθῆτε σὲ μιὰ ξενοκίνητη σκοτεινὴ ὄργανωσι, πού ξεσκέπασε με ντοκουμέντα ὁ πρῶν ὀπαδὸς σας κ. Ν. Γκέλης στὸ βιβλίον του «Ἐκστρατεία ἀγάπης»;

Γιατί παρερμηνεύετε τὴν Ἁγία Γραφή γιὰ τὴν ἀπώλεια τὴν ἰδική σας καὶ ὅσων σᾶς ἀκολουθοῦν;

Ἐὰν δὲν φοβεῖσθε τὴν ἀλήθεια, ἐλᾶτε νά συζητήσουμε με βási τὴν Ἁγία Γραφή. Εἶμαι στὴ διάθεσί σας κάθε Σάββατο στὶς 7-9 μ.μ. στὸ Ἴδρυμα τοῦ Παντοκράτορος, ὁδὸς Ἡβης 43, Παλ. Φάληρον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΨΑΝΗΣ, Θεολόγος

Ἐκκλησία καὶ Κόσμος

«ΘΕΛΟΥΜΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ!»*

Τὸ χάσμα μεταξύ τῶν γενεῶν δὲν ἀποτελεῖ φαινόμενο τῆς ἐποχῆς μας. Πολὺ περισσότερο δὲν εἶναι μία διάσπασις ἀνάμεσα στὶς νεώτερες καὶ στὶς μεγαλύτερες γενεές, πού παρατηρεῖται μόνον ἀνάμεσα σὲ μία ἢ δύο Χώρα. Ἀλλὰ εἶναι ἡ φυσικὴ ἀνανέωσις τοῦ ὄργανισμοῦ μιᾶς κοινωνίας, πού ἄλλοτε γίνεται μὲ ὀρμὴ καὶ παρουσιάζονται συμπτώματα βίαιης συγκρούσεως τοῦ παλαιοῦ μὲ τὸ καινούργιο αἷμα, καὶ ἄλλοτε γίνεται μὲ ἤπιο, ἀθόρυβο τρόπο, ἀλλὰ πού ὅπωςδήποτε δημιουργεῖ κάποιο μικρὸ πυρετό.

Τὸ ἰδιαιτέρο χαρακτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς μας εἶναι, ὅτι τὸ χάσμα αὐτὸ τῶν γενεῶν ἔχει μία γενικὴ μορφή σήμερα καὶ ὅτι τὸ εὐρύνει περισσότερο μία μικρὴ μερίδα νέων ἀνθρώπων μὲ ἔντονη, ξεχωριστὴ παρουσία. Μὲ παράτολμη νοοτροπία καὶ ἰσχυρὴ ἐπιμονή, οἱ Χίππυς.

Αὐτοὶ ὄχι μόνον ἐπιμένουν σὲ μία δυναμικὴ ἔστω ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας πού ὑπάρχει, ἀλλὰ ἐπιδιώκουν μία διαφορετικὴ κοινωνία νὰ δημιουργήσουν. Ἐπιθυμοῦν, καθὼς ὑποστηρίζουν, νὰ φτιάξουν ἓνα καινούργιο κόσμον, διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν σημερινό!

Ἡ φιλοσοφία τους εἶναι νὰ δημιουργήσουν μιάν ἀνθρωπότητα μὲ τελειῶς διαφορετικὴ δομή. Δὲν θὰ ἔχη καμμία ἱστορικὴ συνέχεια μὲ τὸν προηγούμενον κόσμον. Οὔτε θὰ ἀναπτυχθῆ στὰ γνωστὰ καὶ μέχρι σήμερα παραδεκτὰ πλαίσια.

Σημασία μοναδικὴ γι' αὐτοὺς ἔχει τὸ κοινόβιο, ὅπως ἐκεῖνοι τὸ ἐννοοῦν. Σκοπὸς τῆς ζωῆς τους δὲν εἶναι οὔτε τὸ σπιτί, οὔτε ἡ οἰκογένεια, οὔτε ἡ ἀπόκτησις ἐκπολιτιστικῶν, καθιερωμένων ἀγαθῶν. Ἀλλὰ ὁ ἀσύδοτος ἔρωτας. Ὁ παρασιτισμὸς. Ἡ ἀφηρημένη ἐπιδιώξις τῆς ἀλληλεγγύης. Κι' ἀκόμα, ἡ προσήλωσις σὲ περίεργες θρησκευτικὰ ἀντιλήψεις, πού εἶναι κρᾶμα νοσηροῦ μυστικισμοῦ, μαγείας καὶ φιλοσοφικοῦ ἀναρχισμοῦ.

Αὐτὰ ὅλα ὅμως φανεροῦν μία τάση ἐσωστρεφείας καὶ ἀπομονωτισμοῦ! Σκλαβώνουν τὸ ἄτομον βασικά καὶ δὲν τὸ ἀφήνουν

* Ραδιοφωνικὸν σχόλιον, μεταδοθὲν τὴν 2-10-1970 εἰς τὴν ἐκπομπὴν «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος».

ελεύθερο νά δῆ γύρω του τίποτ' ἄλλο, πέρα ἀπὸ τὸ μικρό, προσωπικό του ὄνειρο, ὅπως τονίζει μία σύγχρονη, μεγάλη συγγραφεύς.

Καὶ ἐν τούτοις, αὐτοὶ οἱ Χίππες, ποὺ κάνουν πρὸ ζωηρό, πρὸ μαχητικό καὶ πρὸ μεγάλο τὸ χάσμα τῶν γενεῶν, διατείνονται πῶς θέλουν τὴ δημιουργία μιᾶς νέας κοινωνίας. Ἐνὸς νέου κόσμου μακριὰ ἀπὸ τὸν κομπορρισμό. Μακριὰ ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴ ἐξέλιξι. Μακριὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴν διαφθορά.

*

Βέβαια τὸ φαινόμενο τῶν Χίππες, γιὰ κείνους ποὺ παρακολουθοῦν συστηματικὰ τὶς ἐκρήξεις καὶ τοὺς βαρβαρισμούς τῶν νέων σ' ὅλο τὸν κόσμο, νοθεύει τὴν γνήσια, τὴν ἀληθινὴ εἰρηνικὴ ἐπανάστασι ἑκατομμυρίων νέων, ποὺ πραγματικὰ θέλουν καὶ βοηθοῦν στὴν ἀλλαγὴ τῆς σύγχρονης κοινωνίας καὶ στὴν δημιουργία ἐνὸς καλύτερου κόσμου. Ἐν τούτοις, δὲν μπορεῖ νά ἀφήσῃ κανεὶς ἀπαράτηρητο τὸ φαινόμενο τῶν Χίππες. Δὲν μπορεῖ νά μὴ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ ἰδεολογικὰ καὶ ἐμπειρικὰ, καθὼς διεισδύουν ὀλοένα στὰ Πανεπιστήμια, στὰ Ἰνστιτοῦτα, στὰ κέντρα, στὰ συνδικάτα, στὶς σχολές καὶ ἀπλώνουν παντοῦ τὶς περίεργες ὅσο καὶ συγκεχυμένες ἰδέες τους καὶ τὸν περίεργο τρόπο ζωῆς τους.

Εἶναι γνωστὸ τὸ λόγιο «πῶς πρὶν ἀνοίξῃς ἓνα δρόμο, μὴ κλείσῃς κάποιον ἄλλον ποὺ ὑπάρχει».

Ἔτσι, θὰ μπορούσε στὴν ἀρχὴ νά πῆ κανεὶς καὶ γιὰ τοὺς σημερινούς νέους Χίππες, ποὺ ἐπιζητοῦν τὴν κατάλυσι τῶν παλαιῶν σχημάτων. «Πρὶν γκρεμίσετε τὴ σημερινὴ δομὴ τοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ὅπωςδήποτε ἀπολαμβάνετε τὰ ἀγαθὰ του, παρουσιάσετε πρῶτα τὴν δική σας κοινωνία. Δώστε πειραματικὰ τὸ πρῶτο κύτταρο τῆς νέας αὐτῆς δομῆς ποὺ ἐπιθυμεῖτε καὶ ποὺ θὰ ἐξασφαλίσῃ, ὅπως λέτε, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν εὐτυχία γιὰ ὅλους».

Ἡ ἀπάντησι εἶναι γνωστὴ. Οἱ Χίππες δὲν ἀπέκτησαν ἀκόμα συνείδησι τοῦ ρόλου τους. Δὲ γνωρίζουν βασικὰ τί ἐπιδιώκουν. Γιατὶ ἀπλοῦστατα, δὲν διαδραματίζουν κανένα τέτοιο θετικὸ ρόλο.

Καὶ πραγματικὰ! Δὲν εἶναι δυνατὸν νά μπορέσῃ νά ὑπάρξῃ κοινότητα, κοινόβιο μὲ εὐρύτερους στόχους, ἀφοῦ ὁ κοινὸς ἔρωτας, τὰ ναρκωτικὰ καὶ ἡ ἀδιαφορία κλείνουν τὸ ἄτομο-Χίππες στὸν ἑαυτό του. Τὸ καθιστοῦν ἓνα μακάριο, ἀνεύθυνο, ἀποχαυνωμένο ὄν, παραδομένο στὴν ἐνστικτώδη ζωὴ τοῦ παρόντος βίου.

*

Ἄν λοιπὸν οἱ Χίππιδες θέλουν μία νέα κοινωνία, σ' αὐτὸ δὲν διαφωνεῖ κανεὶς, καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιότερους ἀκόμα! Ἀλλὰ τὴν κοινωνία αὐτὴ δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα οὔτε τίς ἡθικὲς προϋποθέσεις νὰ τὴν δημιουργήσουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Εἶναι οὐτοπία ἢ φιλοσοφικὴ τους ἐπίφασι! Τὴν νέα αὐτὴ κοινωνία τὴν δημιουργοῦν μονάχα τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἄλλων νέων, ποὺ μὲ τρόπους κλασσικοὺς καὶ χωρὶς κανένα θόρυβο προσπαθοῦν νὰ ἀλλάξουν, ὅσο μποροῦν, τὴν νοστροπία τοῦ κόσμου, γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον. Ἀγωνίζονται, ιδρώτουν γιὰ νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ οἰκουμένη, θεμελιωμένη στὴν δικαιοσύνη, στὴν ἀγάπη καὶ στὴν παγκόσμια εἰρήνη.

Καὶ τὸ φαινόμενο τῶν Χίππιδες;

Σ' αὐτοὺς μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ προβάδισμα τῆς διαμαρτυρίας μονάχα! Τῆς ἔντονης πίεσεως, γιὰ μία ἀφηρημένη ἀλλαγὴ στὸν κόσμον. Τίποτ' ἄλλο. Καὶ ὁ ρόλος αὐτὸς δὲν εἶναι μικρός! Οἱ Χίππιδες, μὲ τὴν τόλμη τους καὶ τὴν συμπεριφορά τους, ἔστω τὴν ἀρνητικὴν, ζητοῦν νὰ ἀνοίξῃ ὁ δρόμος ἀφηρημένα καὶ ἀπειθάρχητα. Νὰ δημιουργηθῇ δηλαδὴ μία νέα κοινωνία. Στὴν πραγματικότητα ὅμως τὸν δρόμον αὐτὸν τὸν ἀνοίγουν μόνον οἱ ὑπεύθυνοι νέοι. Αὐτοὶ ποὺ ἔχουν μιὰ βαθειὰ πίστη καὶ ποὺ μποροῦν νὰ βοηθήσουν σ' ἓναν τέτοιο μεγάλο σκοπὸν. Γιατὶ οἱ πνευματικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀλλαγές δὲν ἀπαιτοῦν μόνον ὀραματισμὸν, ἀλλὰ καὶ ἔσωτερικὸ σθένος. Συνέπεια καὶ ὑπευθυνότητα. Καὶ τὸ «Θέλωμαι μιὰ νέα κοινωνία» τῶν σημερινῶν νέων-Χίππιδες, σημαίνει προπαντὸς ἀναγέννησις ἔσωτερικὴν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀνακοινοῦται, ὅτι ἡ δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ κρίσεως αἰτήσεων δανείων, συνελθοῦσα εἰς συνεδρίασιν τὴν 25-5-71 ἐνέκρινεν τὰς μέχρι 24-5-71 ὑποβληθείσας εἰς τὸ TAKE αἰτήσεις ἀπλῶν δανείων, ἐξαιρέσει ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ὀφείλουν πλέον τοῦ 1/3 ἐκ προηγουμένου δανείου, ὡς καὶ τῶν μὴ ἐγγραφέντων εἰσέτι εἰς τὰ μητρώα ἡσφαλισμένων τοῦ TAKE, λόγῳ μὴ ὑποβολῆς τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ὡσαύτως, ἐνέκρινεν καὶ 13 αἰτήσεις στεγαστικῶν δανείων ἡσφαλισμένων καὶ συνταξιούχων, Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν, ἐκ τοῦ ἀδιαθέτου ὑπολοίπου τῆς ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς χορηγηθείσης πιστώσεως, κατὰ τὴν 15-1-1971.

Ἐκ τοῦ TAKE

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

224. Διατί, όταν ιερουργῆ ἄρχιερεύς, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος καὶ ψάλλουν οἱ ψάλται «Κύριε, σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς»; Ποίους ἐννοεῖ «εὐσεβεῖς» καὶ πῶς καθιερώθη; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Παπαριστείδη).

Τὸ «Κύριε, σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς» ποὺ λέγεται σήμερα στὴν ἀρχιερατικὴ λειτουργία, πράγματι μᾶς δημιουργεῖ τὴν ἀπορία γιὰ ποίους εὐσεβεῖς ὁμιλεῖ. Τὸ «Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς», μάλιστα, ποὺ ἀκολουθεῖ, μᾶς δίνει τὴν ἐντύπωσι, ὅτι πρόκειται γιὰ μία διαφορετικὴ αἴτησι, καὶ ἄρα τὸ νόημα τῆς πρώτης πρέπει νὰ τὸ ἀναζητήσωμε ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς.

Τὴν ὀρθὴ ἀπάντησι θὰ τὴν ἀναζητήσωμε καὶ πάλι στὴν πρᾶξι τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς διασώζεται στὰ χειρόγραφα καὶ σὲ ἄλλες πηγές. Σ' ὅλα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, ποὺ μᾶς εἶναι γνωστὰ καὶ περιέχουν τὴν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν, ἡ φράσις ἔχει «τοὺς βασιλεῖς». Δὲν ἐλέγετο δὲ μετὰ τὸ τρισάγιο, ὅπως σήμερα, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀπολυτίκια, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐθυμία ὁ ἀρχιερεύς, καὶ πρὸ τοῦ κοντακίου. Ἦταν δὲ ἡ φράσις αὐτὴ ἡ «φήμη» ἢ ἡ «εὐφήμη» τοῦ βασιλέως, τὴν ὁποία ἀκολουθοῦσε ἡ φήμη τοῦ ἀρχιερέως, ἢ τοῦ πατριάρχου· ἢ ἀντιστρόφως, προηγεῖτο ἡ φήμη τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπετο τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὸν κώδικα Ἁγίου Σάββα Ἱεροσολύμων 362 (607) τοῦ ΙΔ' αἰῶνος «μετὰ τὴν φήμην (τοῦ ἀρχιερέως) ἐκφωνεῖ ὁ δομέστικος· Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς. Καὶ ὁ ἕτερος· Καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν». Κατὰ κώδικα τῆς Σκήτης τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Ἁγίου Ὁρους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος «μετὰ ταῦτα (δηλαδὴ μετὰ τὴν ψαλμωδίαν τῶν ἀπολυτικίων) γίνεται ἡ εὐφήμη τῶν ἁγίων βασιλέων καὶ τοῦ ὄντος τότε ἀρχιερέως. Τότε λέγει ὁ δομέστικος, εἰ ἔνι, ἀπὸ τῶν τεταγμένων βαθμίδων τοῦ ἄμβωνος τό· «Κύριε, τοὺς βασιλέας». Εἶτα ὁ λαοσυνάκτης τό· «Καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν». Ἀμέσως μετὰ ἐψάλλετο τὸ «Δόξα καὶ νῦν», τῆς κατακλειδὸς τοῦ γ' ἀντιφώνου, καὶ τὸ κοντάκιο. Στὴν ἴδια θέσι βρισκομε τὸν πολυχρονισμὸν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ἀρχιερέως καὶ στὸν Συμεῶν Θεσσαλονίκης. «Εἶτα μετὰ τὸ θυμίαμα ἢ εὐφημία βασιλέων τε καὶ ἀρχιερέων, ἐπειδὴ τελέσας τὴν οἰκονομίαν Χριστὸς καὶ ἀναλη-

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Ο ΑΜΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Δὲν εἶναι χωρὶς βαθεῖα σημασία γιὰ μᾶς τοὺς πιστοὺς τὸ ὅτι ἡ Γραφή ὀνομάζει τὸν Σωτῆρά μας, τὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ, «ἀμνὸ τοῦ Θεοῦ». Ὅπως Ἐκεῖνος, ἔτσι καὶ ἔμεῖς, γιὰ νὰ εἴμαστε ἀληθινοὶ καὶ γνήσιοι μύστες του, πρέπει νὰ μᾶς διακρίνη, στὸ ἔσωτερικὸ μας βίωμα καὶ στὴν ἐξωτερικὴ συμπεριφορὰ μας, μιὰ ἰδιότης ποὺ θυμίζει τὸ πρόβατο: Ἡ ἄκακη πραότης.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μᾶς καλεῖ νὰ τὴ δοῦμε πάνω του καὶ νὰ τὴν ἀντιγράψουμε: «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι». Καὶ ὁ ἴδιος, πάλι, σὲ ὀρισμένα σημεία τῆς διδασκαλίας του καὶ γενικὰ τῶν λόγων του, ποὺ διασώζει τὸ Εὐαγγέλιο, ὀνομάζει τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας του πρόβατα. Ἔτσι, θέλει νὰ ἐξάρη καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴν κατ' ἐξοχὴν χριστιανικὴ αὐτὴ ἰδιότητα. Ὅποιος τὸν ἀκολουθεῖ, ὅποιος εἶναι ἐμποτισμένος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι ἄνθρωπος πρᾶος καὶ ἡμερος, ἀνίκανος νὰ ἀνταποδώσῃ κακὸ στὸ κακὸ, μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀργὴ καὶ τὴν ἐκδίκηση, ἀμνησικάκος, γεμᾶτος τρυφερότητα πρὸς τοὺς γύρω του, ὅσο καὶ ἂν αὐτοὶ τὸν βλάπτουν καὶ τὸν ἀδικοῦν καὶ τὸν κατατρέχουν. Σὰν τὸν Κύριό του, σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, παραδίνει τὸν ἑαυτό του μὲ ἐμπιστοσύνη στὸν δικαιοκρίτη Θεό, χωρὶς νὰ δείχνηται κακὸς καὶ βίαιος ἀπέναντι στοὺς ἐχθρούς του. Εἶναι, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ἕνας ἄνθρωπος στὴν κυριολεξία «ἀδικος», μὲ τὴν παρθενικὴ σημασίαν τοῦ ὄρου. Δηλαδή ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ δὲν παίρνει στὰ χέρια του τὴν ὑπόθεση τῆς δικαιοσύνης, δὲν μπορεί νὰ ἀποκριθῇ στὸ κακὸ μὲ τὸ κακὸ. Ἀλλά, καθὼς λέγει

βασιλέων ἡμῶν») κλπ. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας, ἐπανῆλθε καὶ πάλιν ἡ δέησις ὑπὲρ τῶν βασιλέων ἀπὸ ὅπου εἶχε ἀπαλειφθῆ ἡ ἀντικατασταθῆ. Ἀλλὰ ἤδη τὸ «εὐσεβεῖς» εἶχε δημιουργήσῃ παράδοσιν. Ἔτσι στὴν προκειμένη περίπτωσιν διετηρήθησαν καὶ τὰ δύο, καίτοι οἱ «εὐσεβεῖς» δὲν ἔχουν θέσιν στὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς θείας λειτουργίας, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἕνα λείψανον τῶν πολλῶν, εὐκαίρως καὶ ἀκαίρως, παρεμβαλλομένων στὰς ἀκολουθίας δεήσεων ἢ ἐπευφημιῶν καὶ πολυχρονισμῶν τῶν αὐτοκρατόρων.

Φ.

ὁ θεῖος Παῦλος, νικᾷ τὸ κακὸν μὲ τὸ ἀγαθόν, δὲν καταριέται, ἀλλὰ εὐλογεῖ, ἔχοντας μοναδικὸ ὄπλο τοῦ τὴν ἀγάπη, ποῦ «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς», ποῦ «πάντα στέγει», «πάντα ὑπομένει».

Στὴ διατήρηση αὐτῆς τῆς προπρωτικῆς ἀκακίας καὶ συμπεριφορᾶς, παρὰ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῆς ἀδικίας, ἔγκειται τὸ ἀληθινὸν μεγαλεῖο καὶ ἡ πραγματικὴ ὁμορφιὰ τοῦ χριστιανικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀναμφισβήτητα ἀναγεννημένου μέσα στὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας μας ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του κάθε πρωτὶ πάνω σὲ καλοὺς καὶ σὲ κακοὺς καὶ στέλνει τὴ βροχὴ πάνω σὲ δικαίους καὶ σὲ ἀδίκους, ἔτσι καὶ ἡμεῖς, ἂν τὸν πιστεύουμε ἀληθινά, ἂν ἔχουμε τὸ πνευμά του στὴν καρδιά μας, ἂν δηλαδὴ εἴμαστε γνήσια παιδιὰ του, δὲν ξέρομε τί πάει νὰ πῆ μνησικακία καὶ διάκριση στὴν συμπεριφορὰ μας ἀπέναντι σὲ ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀγαθοὺς. Τὰ πρόβατα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποῦ «ἀκούνε τὴ φωνὴ του», καθὼς λέγει τὸ Εὐαγγέλιο, εἶναι ἀνίκανα νὰ κακιώσουν, νὰ εἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκη τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ ἐκδίκηση εἶναι βίωμα ξένο πρὸς τὸν ἄδολο χριστιανόν. Ὅπως τὸ πρόβατο εἶναι ἄκακον καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡμεροζῶον, ἔτσι καὶ ὁ ἀκίβδηλος χριστιανὸς δίνει τόπο στὴν ὀργή. Καὶ ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐξωτερικὴν του στάση, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν του διάθεση, στέκεται μακριὰ ἀπὸ τὴν ἐκδικητικότητά. Ὑπομένει ἢ τὸ πολὺ ξεφεύγει — ἂν μπορῆ — τὴν κακότητα τῶν ἄλλων.

Εἶναι ἰδιοσυγκρασίαι ποῦ, ἄσχετα μὲ τὴν χριστιανικότητα τοὺς, πλησιάζουν σ' αὐτὸν τὸν τύπον. Καὶ ἂν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τις ἔχη ἐμποτισμένες, τοὺς εἶναι εὐκόλον νὰ συμπεριφέρονται καὶ νὰ αἰσθάνωνται «προβατικά». Ὅταν ὅμως κανεὶς δὲν εἶναι ἀπὸ φυσικόν του ἔτσι, τότε χρειάζεται ἀγῶνα καὶ πάλιν ἀκοίμητη γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ στὸν ἑαυτό του τέτοιο χρέος. Στρατεῦει ὅλες του τις ἐσωτερικὰς δυνάμεις γιὰ νὰ ὑποταχθῆ καὶ νὰ συμμορφωθῆ στὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ. Καταπνίγει μὲ σθένος τὰ κύματα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἀγανακτήσεως, ποῦ ἀνεβαίνουν στὴν καρδιά του καὶ παραμερίζει περιφρονητικὰ τις ὑποβολὰς καὶ τὰ συνδουλίσματα τοῦ πονηροῦ, ποῦ μὲ ἐπιχειρήματα, ἀντληθέντα ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς κατὰ κόσμον ἀξιοπρέπειας, πασχίζει νὰ ἀλώσῃ τὴ συνείδησίν του σὲ τέτοιαις περιπτώσει. Ὁ κόσμος δὲν ξέρει συνήθως νὰ κρίνῃ σωστὰ τέτοια συμπεριφορὰ. Κατηγορεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ γιὰ δειλία, γιὰ δουλοφροσύνη, γιὰ περιορισμένη διανοητικὴ ἀντίληψη. Σ' αὐτὸν ὅμως ἀρκεῖ καὶ περισσεύει ἡ γλυκεῖα αἴσθησις ὅτι, ἂν οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸν καταλαβαίνουν καὶ δὲν τὸν χειροκροτοῦν, ὁ Θεὸς ὅμως, ὁ «ἐτάζων καρδίας καὶ νε-

φρούς», ὁ παντεπόπτης Κύριος, τὸν βλέπει καὶ τὸν καμαρώνει. Τὸν ἀναγνωρίζει σὰν δικό του ἀναμφισβήτητα παιδί, σὰν μιμητὴ τοῦ Υἱοῦ του, ποῦ τόσα τράβηξε σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, ὅταν ἔζησε ἐδῶ κάτω καὶ σὰν ἄνθρωπος.

Ὁ ἥρωϊσμός δὲν εἶναι μόνο πράξεις βίας καὶ ριποκινδύνεμα τῆς σωματικῆς μας ζωῆς ἄμεσο καὶ ἄπτό. Εἶναι πρὸ παντὸς μιὰ ἐσωτερικὴ, κρυφὴ, κατὰ θεῖο τρόπο αὐτάρκης ψυχικὴ διάθεση στὸν στίβο τῆς ὑπομονῆς, τῆς γεμάτης ἀκακίας καὶ ἀνίκητη ἀγάπη πρὸς ὅλους, εὐεργέτας καὶ κακοποιούς. Εἶναι μιὰ βία ἐσωτερικὴ, κατὰ τῶν παθῶν τοῦ Ἐγῶ, κατὰ τῆς αὐταρέσκειας. Εἶναι τὸ νὰ χάνη κανεὶς κάθε χαρὰ, ποῦ δίνει ὁ κόσμος, ἀρκεῖ νὰ φυλαχθῆ ἢ πιστότης στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅλα αὐτὰ ὄχι ἀπὸ ἀνεκδήλωτη ὑπερηφάνεια, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ταπεινὸ φρόνημα, τὴν εὐλογημένη αὐτῆ προϋπόθεση κάθε χριστιανικῆς ἀρετῆς. Ὁ Χριστιανὸς εἶναι «πτωχὸς τῷ πνεύματι», δηλαδὴ δὲν ἔχει ὑψηλὴ κατὰ κόσμον ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀναγνωρίζει στὰ καθήκοντά του μιὰ πληρωμὴ γιὰ τὶς ἀτέλειές του, ἕνα παιδεμα, ποῦ τὸ ἀξίζει ὁ «παλαιὸς ἄνθρωπος», ποῦ φέρει μέσα του.

Ἀφοῦ τὸ θεῖο Πρότυπό μας, ὁ ἀναμάρτητος καὶ πανάγιος Ἰησοῦς, ὑπέφερε τόσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, πῶς νὰ μὴν ὑποφέρουμε καὶ ἐμεῖς, οἱ οὐτιδανοί, οἱ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι; Τί εἶναι τὰ δικά μας παθήματα ἀπέναντι στὰ δικά του, ὅταν τηρηθοῦν οἱ ἀναλογίες; Ἐνα τίποτε σχεδόν.

Ἐτσι ἔβλεπαν τὰ πράγματα οἱ Ἅγιοι καὶ οἱ Μάρτυρες, ποῦ ὁ κόσμος τοὺς ἐδίωξε, καθὼς ἐδίωξε καὶ τὸν Κύριό τους, τὸν λατρευτό τους Ἰησοῦ. Καὶ ἂν ἐκεῖνοι, μὲ τὴ μεγάλη τους ἀρετὴ, ἀφέθηκαν χωρὶς γογγυσμό, σὰν ἄμνοι ἄφωνοι, στὸν κατατρογγμὸ καὶ τὴ δεινοπάθεια, τί νὰ ποῦμε ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, ποῦ τόσο ἔχουμε φταίξει στὴ ζωὴ μας; Τί νὰ ποῦμε ἐμεῖς οἱ ἀναμφισβήτητα ἁμαρτωλοί, οἱ ἄξιοι κάθε τιμωρίας;

Ἀλλὰ ἂς ἐπαναλάβουμε μαζί μὲ τὸν θεῖο Παῦλο: Πρέπει νὰ νικᾶμε τὸ κακὸ μὲ τὸ καλὸ καὶ μονάχα μὲ τὸ καλὸ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς ἀπὸ τὴν προβατικὴ συμπεριφορὰ, ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητη ἀγάπη καὶ ἀμνησικακία. Αὐτὴ ταιριάζει καὶ στοὺς πραγματικὰ ἁγίους καὶ στοὺς ἁμαρτωλοὺς, ποῦ θέλουν νὰ γυρῶσιν στὸν Χριστὸ ὄχι μόνο μὲ λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα.

B. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α΄. — **Ἐπίκαιρα**. — **Σάββα Ἀγουρίδου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ Μητέρα τῆς νέας ἀνθρωπότητος. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τέχνη καὶ Ἠθικαὶ ἀξίαι. — **Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου**, Πίστις καὶ ἔργα. — **Αἶδес. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακὰ, Αἱ βασικώτεροι δυσκολίαι τῶν Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος. — **Ἱερ. Γεωργίου Θεοδωράκη**, Ἐγκαίνια «Νεανικοῦ Κέντρου». — **Π. Α. Σινοπούλου**, Ρωμανὸς ὁ Μελωδός, — **Γεωργίου Καψάνη**, Ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς Ἰερωβίτας. — **Δημήτρη Φερούση**, Ἐκκλησία καὶ Κόσμος, «Θέλουμε μιὰ νέα Κοινωνία». — **Φ. Ἀπαντήσεις** σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν **Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»** καὶ **«ΘΕΟΛΟΓΙΑ»** παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεώς των γνωστοποιῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται **Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140**, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαραίτητως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.